

PAULO EMUDUPMUBARARAKTUP ROMA KA WATWAT BEAPTUP

¹ Cartadup mubarararağ òn eywebeaptum—Roma ka watwat peaptum. Òn Paulo. Jesus Cristo beam kapikpik'ukat òn. Jesus Cristo emumuju òn. Deus cuk onaë.

— Wa'òbi omuwënuwën cuy eğuy soat ka watwat pe — i juk o'e owebe. — Kawën idipat acã juy eğuwënuwën — i juk o'e owebe.

² — Kawën idipat oğuwëğat soat pe ipi dağacat pe — io'e Deus kuyje. Kawën idipat muwënuwën osodop ip cekawën muwënuwën'ukayü. Iboap ekawën tak ibararak opop Deus ekawëntup pe. Wara'at ekawën podi ma iboap ekawën kawën idip. Ka'ümğü xipat'ümat iboap ekawën'in. ³ Iboap ekawën co buje wuyetaybit abu Deus ipot iam. Ixe ipot wuykukukat—Jesus Cristo. Deus ipot ijodian o'e. Davi naxeğebit osunuy—Judeuyü kukukat naxeğebit. ⁴ Ixe Jesus Deus co'i osunuy. Imën ikërëat o'jukuk ğu ipi ju bima—püğ em tak ka'üma. Deus ja'òbacaan jekpot o'ğutait ce'üap tomukadi. O'ğutait teku okpot iam wuymutaybit am, teku soat podi ma ya'òbaca iam wuymutaybit am tak. Ixe Jesus Cristo wuykukukat.

⁵ Ixe xipan okuğ. Ixe dak cuk onaë kawën idipat muwën ãm soat kaka dağ. Ixe emumuju òn. Imënpuye soat ka dağayü'in itabut je'e Cristo kay—püğpüğpüğ. Cristo ekawën kay küyjobit je'e ip. Ibuyxin ip Cristo jukuk. ⁶ Eyju dak Deus cuk eynaë, Roma ka watwat. Jesus Cristo kadiayüm cuk eynaë. Ğasü bit ixë kadiayüm epesop.

⁷ Imëneju cartadup mubarararağ òn soat peaptum eywebeaptum, Roma ka watwat. Deus xe eykukpin cıcã. Ixe juk eynaë jebekitkiyüm.

— Bay, xipan cuy Roma ka watwat ejukuk — i òn e'em Deus pe—wuyebay be, Jesus Cristo be dak, wuykukukat pe. — Ixeyũ aḡuymubabibin cuy eḡuy — i òn e'em cebe ip.

⁸ Roma ka watwat itabut cĩcã Jesus Cristo kay iap awẽḡ o'yawẽḡtobuxik ip soat ka watwat. Imẽnpuye ocokcok cĩcã eykay. Imẽnpuye:

— Bay, ẽn xipat cĩcã — i òn e'em Deus pe.

⁹ Deus itaybit soat kabia òn ḡebum eykay iam. Kapikipiḡ cĩcã òn Deus peam ocokcok cekay buye. Kawẽn idipat muwẽnuwẽn òn soat kaka daḡ. Ixe ipot ekawẽn muwẽnuwẽn òn. ¹⁰⁻¹¹ Eyjo pin cĩcã oce. Deus biõḡbuk omutaybitbin iam eymukũyjo pin cĩcã òn. Ibiõḡbuk a'õbi eya'õmucan ojuy òn biḡ ma eyetabut am Jesus kay. Imẽneju:

— Roma ka watwat com cuy omujum ece — i òn e'em cebe. — Ebikuy bima juy omujum ece — i òn e'em cebe. Soat em imẽn òn e'em Deus eju kawẽnwẽn pima. ¹² Òn acã ḡu jeya'õmucan eywebe biḡ ma eyetabut am. Jewewa'õmucanucan pit acesop biḡ ma wuyetabut am cekay. Biḡ ma eyetabut epe'e wetabucap co buje. Òn tak biḡ ma wetabut oce eyetabucap co buje.

¹³ Okitpitpiyũ, soat em cuk adi cu ojuy oḡuy eykay. Iboam eymukũyjo pin òn. Imẽnpit soat em omuju'ũm'ũm osunuy. Eywebe Deus ekawẽn muwẽn pin cuk adi oḡuy biḡ ma eyetabut am Jesus kay apẽn eybadipyũ oitabun iap co'i—Judeu'ũmayũ oitabun iap co'i.

¹⁴ — Omuwẽnuwẽn cuy eḡuy soat kaka daḡayũ be — i juk o'e Jesus Cristo owebe.

Imẽnpuye Cristo juy oḡuwẽnuwẽn soat pe—cewaḡõnayũ be, cewaḡõn'ũmayũ be dak. Deus ekawẽn cuy oḡuwẽnuwẽn itaybicayũ be, itaybit'ũmayũ be dak.

¹⁵ Imẽnpuye obicokcok cĩcã kawẽn idipat muwẽn ãm eywebe, Roma ka watwat.

¹⁶ Deus ja'õbacaan kawēn idipat kay itabucayū daxijojom. Koap Judeuyū daxijojom itabut puje ip. Judeu'ūmayū dak taxijojom itabut puje ip. Imēneju obisūsūn ġu kawēn idipat muwēn ām soat ka watwat pe—obicokcok cīcā ma. ¹⁷ Kawēn idipat co buje, wuyetaybit apēn Deus wuymucūģucūģ iam.

— Jesus Cristo kay itabucayū acā cūģ ma oxe — i'e'em Deus. Soat kabia: — Biģ ma itabut ip cekay — i'e'em Deus. Imēn e'em Deus ekawēntup: — Deus emumucūģyū soat em itait jeedop ip Deus xe itabut ip puye, — i.

¹⁸ Deus kabi be omuy. Ixe itakoma jījā jekay'ūmayū kay, ikērēat mujurūģrūģ'ukayū kay. Ibu'u jījā ip Deus ekawēn co am—kawēn icēmat co am, ikērēat mujurūģrūģ ojuy jījā ip puye. Ikērēat mujurūģrūģ'ukayū kawēn idipat muwēnap muba'orenen tak ip ibu'u warara'acayū dak itabut am ibuye. ¹⁹Deus kuy apēn ixe e'em iam o'ģutaybin ijodiacat. Imēn apēn Deus e'em iam itaybit put cebe ip. Inaka cekay ġu jījā ip. Imēnpuye Deus ipiatpi'ajojoan cebe ip. ²⁰Deus ma ijo ba'ore wuywebe. Ixe bit soat o'ģuģē ipi daģacat. Ixe emumuģē jo buje, wuyetaybit soat podi ma Deus ya'õbaca iam—ya'õbacaap i'ūm ġu iam. Wuyetaybit tak ixe acā Deusat iam. Kuyje itaybit osodop ip iboam ipi daģacayū. Imēnpuye “Deus kake iap iba'arēm wuyxe” i'e ba'ore cebe ip. ²¹Itaybit ma'ģu ip Deus kake iam. Imēnpit ibuyxim ġu ip ikuģ.

— Ĕn acā Deusat — i'e'em ġu ip. — Ĕn xipat cīcā — i'e'em ġu ip Deus pe.

Cūģ'ūma jewaģuyģuy ip. Kabiok taģ jekuku'ukat itaybit ġu poma oju iam. Imēnpuxim itaybit'ūma jewaģuyģuy ip. Yaģuy'ūm ip.

²² — Ocetaybit cīcā ma oceju bit — i te'e ma e'em ip. Deus xe bit itaybit ġu jījā ip. ²³ Imēnpit Deus acā je'ū ġu. Soat em itait nuynuy. Ixeyū bit ibu'u jījā ibuyxim Deus

kuk am, ijo ba'ore buye. Iměneju ijodiat co'iat muğěğēm ip wita'am, im tak, ourom tak. Soat ijodiacat pit je'ũ. Soat em ġu itait nuynuy ip. Wasũ jo'iat tak imuğěğēm ip, puca jo'iat tak, jewururuğat co'iat tak. Jemumuğě wap jěğ'aecōğcōğ ip “Eyju acā Deusyũ ocexe” i'e am cebe.

²⁴ Ikěrēat mujurũğ pin acā ip. Iměnpuye jekupinap tağ ceku am ip Deus o'jepere. Iměnpuye yukpiwatpi ma ip jekukum ikěrēat mujurũğrũğ. Isũsũn'ũma ip jekukum jeweweju ikěrēat muğěğēm. ²⁵ Iměnpuye kawěn icēmat ip ibu'u napaap ekawěn kay am.

— Ęn acā a'õbuyxi — i'e'em ip soat muğěğě'ukat pe ġu—cemumuğě be acā.

Deus pe acā wuye'e but:

— Soat podi ma ěn a'õbaca — i.

Soat em ma juy iměn acece cebe.

²⁶ Soat muğěğě'ukat kuğ ġu ip ibuyxim—jemumuğě kuğ acā. Iměnpuye Deus o'jepere ip ikěrēat muğě ģn. Iměnpuye ağokatkat kay oibu'un ip aoyũ. Jew-enuy'ũnakěkēm ģ ip o'e jeweweju. ²⁷ Iměnpuxim ağokatkayũ aoyũ aoyũ kay oibu'un. Ağokatkayũ acā o'e ip cekay jĩjã. Jewenũn'o'om ģ o'e ip. Iměğap pit ikěrē jĩjã Deus xe. Iměneju jeweweju ma ip ipiat'ajojom xipat'ũm cĩcã ip puye.

²⁸ Deus ekawěn kay pin ġu ip. Itaybin pin ġu ip kawěn icēmãn. Iměnpuye Deus ip o'jepere ikěrēat kay ġebum am, warēmtağ ceku am tak. ²⁹ Iměnpuye ka'ũma ma ixeyũ'in cũğ ma jekukum. Soat kabia warēmtağ cĩcã ip jekukum Deus etabutpe, jebureyũ etabutpe dak. Ikěrēat mujurũğrũğxi ip. Itabikuku ip soat kay jebubun. Ikěrēm warara'acat kuğ ip. Itabutkarey ip warara'acat kay. Warara'acat aokakaxi ip. Dapxixi'uk cĩcã ip. Warara'acat muğuykukukuxi ip. Soat em itakoma ip warara'acat kay. Warara'acat ekawěn mukěrěrěrēnxi ip. ³⁰ Warara'acat

muymuyxi ip. Itakoma jījā ip Deus kay. Ibuyxim ġu warara'acat kuġ ip. Jewexe ip ya'ōbuyxi.

— Oceju acā oca'ōbaca — i napa ma e'em ip je-wawēġmuboġ am jewexe. Soat em: — Apēn ġuto ace'e ikērēan? — i'e'em ip jewewebe.

Kūyjobit'ūm cīcā ip jebay a'ō kay. ³¹ Itaybit'ūm cīcā ip apēn cūġ ma iam, apēn cūġ ġu iam tak. Ja'ō daġ ġu ip jekukum. Ka'ūma ma ikukpin cexe ip. Itabotaidabotbot ġu ip warara'acat kay.

³² — Ikērēat mujurūġrūġ'ukayū je'ju ipiat'ajojoap kay — i'e'em Deus. — Soat em jeedop ip ipiat'ajojom — i'e'em. Itaybit ip iboap ekawēn. Inaka ip biġ ma buk ikērēat kay. Icocok ip e'em warara'acat pe ikērēat mujurūġ ām, jebuxim i'eat pin ip puye.

2

¹ Eyju bit aco'i e'em eyewewebe: — Ocebuxim'ūma ixeyū ikērēat kuġ Deus xe — i.

Imēnpit ixeyū ekukuap co'i eyju dak jekukum. Imēnpuye eyju dak ikērēat kuġ cexe. “Ikērēat kuġ ġu oceju bit” i'e ba'ore eywebe.

² — Ipiat osupi'ajoat eywebe, ikērēat kuġ eyju buye — i'e'em Deus pit ikērēat mujurūġrūġ'ukayū be.

Deus soat em cūġ ma e'em. Imēnpuye wuyetaybit cūġ ma ixē ipiatpi'ajoan ikērēat mujurūġrūġ'ukayū be iam.

³ Oburereyū, tūybe Deus ocewebe ġu ipiat supi'ajoat warara'acat pe acā iān eyju e'em. Inaka ixeyū ekukuap co'i eyju dak jekukum. Imēneju Deus ipiat supi'ajoat eywebe ixeyū beap co'i. Tūybe ocenapōn ipiatpi'ajoap puxim iān eyju e'em.

⁴ — Ġaxīn ma aco'i ikērēat muġēġēap jepere ip — i'e'em Deus jewebe ma.

Imēnpuye soat em xipan eykuġ. Yukupiceġe ġu eykuġ.

— Ipiat osupi'ajoat ġu buk cebe ip — i'e'em jewebe ma. Ixe xipan eykuġ ibikuy eywebe ikērēat mujurūġrūġap epere am puye. Eyju bit e'em:

— Ġa'a ikērēat aġujurūġrūġ — i. — Deus ipiat supi'ajoat ġu wuywebe — i napa ma eyju e'em.

⁵ Ġuyjom Deus jetakomaap ġubapuk ikērēat mujurūġrūġ'ukayū be. Ibo kabia be ipiat supi'ajoat ixeyū be. Cūġ ma ipiat supi'ajoat cebe ip. Eyju bit eybu'u jījā ikērēat mujurūġrūġap epere am. Eybu'u jījā kūyjobit am ixē a'ō kay. Imēneju ikērēat mujurūġrūġ'ukayū be ipiatpi'ajoat puje, warara'acat podi ma eywebe ipiat supi'ajoat. ⁶ Ġuyjom Deus apēn cuk adi oekuku ip iaptei ideida soat pe ijodiacat pe. ⁷ Pūġpūġ ijodiacayū'in xipacat mujurūġrūġxi. Deus bikuyap taġ ceku pin cīcā ip. Deus co'ian jedipap kudadam tak ip. Deus e'em cebe ip: “Eyju xipat oxē” iap kudadam tak ip. Deus xe jedop ip iap kudadam tak ip. Soat em itait jeedop ip cexe je'ū buje ixeyū ma. ⁸ Warara'acayū bit jewekay acā ġebum jewemucokkop ojuy. Cūġat o'jepere ip xipat'ūmat kay je'e am. Deus itakoma jījā jeenuy ixeyū kay. Ipiat supi'ajoat cebe ip. ⁹ Deus ipiat supi'ajoat soat pe ikērēat mujurūġrūġ'ukayū be. Warara'acat podi ma ipiat supi'ajoat Judeuyū be. Judeu'ūmayū be dak ipiat supi'ajoat. Ipiatpi'ajojom cīcā jeedop ip. Imēn Deus warēmtaġ ip cuk adi oekuku iaptei ideida cebe ip. ¹⁰ Deus xipacat mujurūġrūġ'ukayū ġuwarurun. Jesus Cristo jo'iyūm jeedop ip jedipap kuġ, ja'ōbuyxiap kuġ tak. Yaġuybabibi jeedop ip soat em. Deus ixeyū aġuymubabibin jeenuy. Imēn Deus apēn cūġ ma ip cuk adi oekuku iaptei ideida cebe ip. Koap Judeuyū be ideida. Kanomūm Judeu'ūmayū be ideida. ¹¹ Imēn Deus cūġ ma soat kuġ—Judeuyū kuġ, Judeu'ūmayū kuġ tak.

¹²⁻¹⁵ Judeu'ūmayū ma Deus pe wuyawēwēap ekawēn

tup kuḡ ḡu ip, Deus Moisés pe o'ḡuwēn iap ekawēn tup kuḡ ḡu. Imēnpuye itaybit ḡu ip ixē ekawēn. Ikērēat mujurūḡrūḡ ip. Inaka Deus ixeyū ḡuju ipiat'ajojoap kay ikērēat mujurūḡrūḡapteim. Imēnpit:

— Wekawēn taḡ ḡu juk adi epekuku — i'ūmḡu je'e cebe ip, ixē ekawēn tup kuḡ'ūm puye. — Cūḡ ma eyju oxē — i je'e Deus jekawēn coco'ukayū be ḡu—jekawēn taḡ jekuku'ukayū be acā. Imēn je'e. Judeu'ūmayū Moisés ekawēn tup kuḡ ḡu. Jekpiwatpin ma aco'i cekawēn taḡ jekukum ip itaybit ḡu ma'ḡu ip cekawēn. Cekawēn taḡ jekuku'ukat co'i ip ḡebuḡe bit. Ixeyū ekukuap co buḡe, warara'acayū e'em:

— Jēbinūn pewi ma teyūku Deus pe wuyawēwēap ekawēn taḡ jekukum cekawēn tup kuḡ ḡu ma'ḡu — i. Jēbinūn pewi ma ip itaybit apēn cedaḡ iam, apēn cedaḡ ḡu iam tak. Ikērēat mujurūḡ puḡe, “Ikērēat oḡujurūḡ,” i'eēm ip jēwebe ma. Cūḡ ma jeku buḡe dak, “Cūḡ ma ōn jekukum,” i'e'em ip jēwebe ma. Judeuyū bit Deus pe wuyawēwēap ekawēn tup kuḡ. Itaybit ip ixē ekawēn. Inaka ikērēat mujurūḡrūḡ ip. Imēnpuye Deus ixeyū ḡuju ipiat'ajojoap kay.

— Wekawēn taḡ ḡu juk adi epekuku — i je'e cebe ip.

¹⁶ ḡuyjom Deus Jesus Cristo jomuy apēn cuk adi oekuku ip iaptei teida am soat pe. Xipacat je'ḡūm xipacayū be xipacat muḡḡḡapteim. Kūyjobit'ūmayū bit ḡuju ipiat'ajojoap kay kūyjobit'ūmapteim.

¹⁷ Pām eyju? Ajo-kay eyju jeḡebubum?

— Ocejū bit Judeuyū — i eyju e'em. — Ocejū acā cūḡ ma Deus xe ixē be wuyawēwēap ekawēn tup kuḡ puye — i eyju e'em.

Jewexe eya'ōbuyxi.

— Ocejū acā Deus ocenaē jebekitkiyūm — i'e'em eyju te'e ma. ¹⁸ — Ocejū acā ocetaybit apēn Deus ibikuy iam — i

te'e ma eyju dak e'em. — Ocejū acā ocetaybit apēn cūḡ ma iam, apēn cūḡ ḡu iam tak, Deus pe wuyawēwēap ekawēn coco'uk puye — i te'e ma eyju e'em. ¹⁹ — Warara'acayū itaybit ḡu apēn cūḡ ma iam, apēn cūḡ ḡu iam tak — i eyju e'em. — Ocejū acā ocetaybit — i te'e ma eyju e'em. — Warara'acayū itaybit ḡu Deus ekawēn — i dak eyju e'em. — Soat podi ma oceju bit ocetaybit — i te'e ma eyju e'em. — Ocejū acā warara'acayū oceḡutaybitbin — i te'e ma eyju e'em. ²⁰ — Ocejū acā itaybit'ūmayū mutaybitbin kawēn icēmān — i te'e ma eyju e'em. — Kawēn icēmān yaypan'isuayū mutaybitbin tak oceju bit — i te'e ma eyju e'em. — Ocejū acā ocetaybit kawēn icēmān, kawēn cūḡan, Deus pe wuyawēwēap ekawēn tup kuḡ puye — i te'e ma eyju e'em.

²¹ Warara'acayū mutaybitbin acā eyju jekukum. Jewemu-taybitbin'ūma eyju bit jekukum.

— Warara'acat pubut epetujupa'um ḡu juy — i eyju e'em warara'acat pe ma. Eyju dak tujupa'um'um ma.

²² — Warara'acat tayxi kaykay ḡu juy epesop — i eyju e'em warara'acayū be. Eyju dak warara'acat tayxi kaykay ma.

— Deusbaroyū kay ḡu juy epeku — i eyju e'em warara'acayū be.

Eyju bit ijodiat kay jījā Jesus Cristo kayap podi ma.

²³ — Deus pe wuyawēwēap ekawēn tup kuḡ oceju bit — i eyju e'em soat pe te'e ma.

Cekawēn taḡ ḡu eyju bit jekukum. Imēnpuye Judeu'ūmayū cekawēn tup kuḡ'ūmayū Deus mubuyxi'ūm'ūm cūḡ'ūma eyju jekukum puye. ²⁴ Imēn e'em Deus ekawēn tup: Judeuyū, Judeu'ūmayū Deus muymuy eyju cūḡ'ūma jekukum puye, i.

²⁵ Imēntak Deus pe wuyawēwēap ekawēn kay kūyjobit pima, cūḡ ma eywebe ikap'isuat taypu'aḡobixedakat am

teku Deus ebekit iap mubapuk am soat pe—Judeu'ūmayū be. Eyju ixeedakatkan oceju Deus ebekitkiyū iap mubapukpuḡ soat pe. Deus ekawēn kay kūyjobit'ūm pima bit, te'e ma ixeedakatkan eyju, Deus ebekit'ūmat co'i eyju jekukum puye. ²⁶ Judeu'ūmayū bit jedaypu'aḡobixeedakatkan ḡu. Deus pe wuyawēwēap ekawēn kay kūyjobit pima bit, Judeuyū jo'i e'em ip Deus xe—jebekitkiyū jo'i—kūyjobicayū jo'i.

— Eyju webekitkit — i'e'em Deus cebe ip ixeedakat ḡu ma'ḡu ip.

²⁷ Eyju ma eyxeadakatkanat. Deus pe wuyawēwēap ekawēn tup kuḡ eyju. Imēnpuye eyetaybit cūḡ ma jeku am Deus xe iam. Inaka eyju kūyjobit'ūm cekawēn kay. Judeu'ūmayū bit ixeedakacap ḡu ip. Deus pe wuyawēwēap ekawēn tup kuḡ ḡu ip. Inaka cekawēn kay kūyjobit pima, ikērēat kuḡ ḡu ip Deus xe—Kūyjobicayū—Judeu'ūmayū. Eyju bit ikērēat kuḡ cexe kūyjobit'ūm puye, Judeuyū. ²⁸ Wuyju Deus ebekitkit wuyxeadakacap tomuju ḡu—ixe ekawēn kay kūyjobicap tomuju acã. Pūḡpūḡayū te'e ma e'em:

— Deus ebekitkit oceju — i. Te'e ma ip jexeadakatkacan. Te'e ma ip Deus ekawēn tup kuḡ, kūyjobit'ūm ip puye.

— Webekitkiyū ḡu eyju — i'e'em Deus ixeyū be, kūyjobit'ūm puye.

²⁹ Warara'acayū cūḡ ma e'em:

— Judeuat oceju bit — i. — Deus ebekitkiyū oceju — i dak.

Jebikuyap taḡ ḡu ip jekukum—Deus bikuyap taḡ acã. Deus biōḡbuk nuynuy cebe ip.

— Eyju ma webekitkiyū — i'e'em Deus ixeyū be, jexeedakatkanat ḡu ma'ḡu ip. — Xipat cĩcã eyju — i'e'em Deus cebe ip.

“Eyju xipat oxe” i'eap kudadam ġu ip ijodiat pe. Deus pe acā “Eyju xipat oxe” i'eap wiwim ip. Soat Deus ekawēn kay kūyjobicayū cebekitkiyū—Judeuyū, Judeu'ūmayū dak.

3

¹ — Jewewejo'i kūyjobicayū Deus ebekitkiyū bima, apeġām paxi wuyju judeuyū? — i du eyju e'em owebe? — Apēġām paxi wuyju wuydaypu'aġobixedakatkan? — i du eyju e'em owebe? — Xipat ġu aco'i wuyju Judeuyū iap — i du eyju e'em owebe?

² — Xipat cīcā ma wuyju Judeuyū iap — i òn pit e'em eywebe. Deus jekawēn o'ġuwēn Judeu'ūmayū be ġu—wuy'ajojoyū'ūm'ūm pe acā. Imēnpuye wuyju Judeuyū iap xipat cīcā. Jekawēn o'ġuwēn cebe ip ixeyū be imuwēn ām warara'acayū be.

³ — Imēnpit pūġpūġ wuy'ajojoyū'ūm'ūm'in oibu'un ip ixekawēn taġ jeku am — i du eyju e'em owebe? — Ġasū aco'i Deus je'e ġu wuywebeam apēn cuk adi o'e'e iap taġ, cekawēn taġ oibu'un ip puye — i du eyju e'em owebe?

⁴ — Ja'ō daġ ma Deus je'e wuywebeam tak — i òn pit e'em eywebe.

Soat ma napapa'uk. Deus pit napapa'uk ġu. Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Deus, ēn acā icēmān e'em, i. “Cūġ'ūma ēn ocekuġ” i napa ma e'em emuymuy'ukayū, i. Inaka ēn acā cūġ ma soat kuġ, i.

Imēn e'em Deus ekawēn tup.

⁵ — Cūġ'ūma wuyeku buje bit, Deus acā cūġ ma jekukum iap ibapuk e'em wuyekukuap cocoayū xe — i aco'i eyju e'em owebe.

Eyxe xipat wuywebe cūġ'ūma jeku am warara'acayū mutaybit am Deus acā cūġ ma iam. Imēnpuye:

— Cũğ ğu Deus pe ipiatpi'ajoan wuywebe warẽmtağ wuyekukuapteim — i te'e ma eyju e'em owebe.

Ijodiat puxim òn kawẽnwẽn ğasũ, adeayũ icẽm ğu e'em puye.

⁶ — Deus soat em cũğ ma wuykuğ — i òn pit e'em. — Deus cũğ'ũma ibima, iba'ore kuka o'e ixẽ be cũğ ma apẽn cuk adi ajekuku iap teida am soat pe wuywebe. Imẽnpit ixẽ cũğ ma iboap ideida — i òn pit e'em.

⁷ — Cũğ'ũma weku buje, “Deus acã cũğ ma jekukum,” i je'e ip ocekuap cocoayũ — i du eyju e'em owebe? — “Soat podi ma Deus cũğ ma,” i je'e ip — i du eyju e'em owebe? — Imẽnpuye warẽmtağ cuy ajeku warara'acayũ be “Deus acã cũğ ma” i'e am — i te'e ma eyju e'em. — Imẽnpuye cũğ ğu Deus pe ipiatpi'ajoan ocewebe warẽmtağ ocekuapteim — i te'e ma eyju e'em owebe.
⁸ Imẽneju:

— Ğa'a ikẽrẽat ağujurũğ — i'ũmğũ juy ace. — Wuywebe ikẽrẽat mujurũğ puje, adeayũ itabut je'e Deus acã xipat iap kay — i'ũmğũ juy ace. — Ğa'a ikẽrẽat ağujurũğ Deus acã xipat iam itabut'ũmayũ mutaybit am — i'ũmğũ juy ace.

— Imẽn e'em Paulo dak — i napa ma e'em omuy-muy'ukayũ dak.

Deus cũğ ma ipiat supi'ajoat omuy-muy'ukayũ be.

⁹ Deus xe Judeu'ũmayũ podi ma xipat tu wuyju Judeuyũ buye? Ka'ũma! Jewewejo'i ma wuyju ikẽrẽat kuğ Deus xe—Judeuyũ, Judeu'ũmayũ dak. Wuywebe dak ikẽrẽat mujurũğrũğap eperẽ ba'ore. Kuy iboap oğuwẽn eywebe.

¹⁰ Imẽn e'em Deus ekawẽn tup:

Ka'ũmğũ cedağ ma jekuku'ukat—pũğ tak ka'ũma ma, i. ¹¹ Soat ip itaybit ğu apẽn cũğ ma Deus xe iam, apẽn cũğ ğu iam tak, i. Ka'ũmğũ Deus a'õ dağ cekupinat, i. ¹² Wũy ma o'e ip Deus wi oitabidaot

puxim, i. Ka'ũmġu xipacat mujurũġrũġ'ukat—pũġ tak ka'ũma, i. ¹³ Cekawẽnkẽrẽ jĩjã ip itaypi koceat puxim, i. Napapa'uk cĩcã ip, i. Warara'acat muymuyap cẽmcẽm ikõmbie daġwi ip puybu tũypiat puxim, i. ¹⁴ Warẽmtaksuġ e'em ip warara'acat pe, i. ¹⁵ Itadaodao ip warara'acat ekawẽn mukẽrẽrẽnap kay, yaokaap kay dak, i. ¹⁶ Soat em jexeat cokcokap mu'ũm ojuy ip, i. Warara'acat mutabibin ip soat em, i. ¹⁷ Itaybit ġu ip kaba'ũm jedop am warara'acat eju, i. ¹⁸ Itaybit ġu ip Deus kuk am ibuyxim, i.

Imẽn e'em Deus ekawẽn tup.

¹⁹ Ibo dup ekawẽn icẽmãñ! Imẽn Deus Judeuyũ awẽwẽm jekawẽn. Wuyetaybit iboam. Imẽnpuye te'e ma e'em ip Deus pe: — Ocejũ acã ekawẽn taġ jekukum — i. Judeu'ũmayũ dak ixẽ ekawẽn taġ ġu jekukum. Imẽnejũ mũġ ma ip Deus etabutpe soat ip ikẽrẽat kuġ puye—Judeuyũ, Judeu'ũmayũ dak. ²⁰ Ka'ũma ma soat ekawẽn taġ jekukum—Deus ekawẽn taġ. Imẽnpuye abu be Deus e'em “Cũġ ma juy epesop oxẽ wekawẽn taġ eyekup tomuju” i? Ka'ũma be ma! Deus ekawẽn wuyetaybit puje, wuyetaybit soat wuyju ikẽrẽat kuġ Deus xe iam.

²¹ Ġasũ bit apẽn õn ipi watwat mucũġcũġ iap Deus o'ġuwẽn wuywebe.

— Eyju cũġ ma e'em oxẽ eyawẽwẽap ekawẽn taġ eyekup tomuju ġu — i'o'e Deus wuywebe.

Imẽn Moisés wuymutaybitbin tak. Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukayũ dak iboam wuymutaybitbin.

²² — Eyju bit cũġ ma oxẽ — i'e'em Deus ipi watwat pe Jesus Cristo kay itabut puje acã.

Soat pe itabucat pe: — Ĕn cũġ ma oxẽ — i'e'em Deus—Judeu be—Judeu'ũmat pe dak.

²³ Soat ipi watwat ikẽrẽat o'ġuġẽ. Ka'ũma ma ikẽrẽat kuġ ġu. Wũy ma o'e ip Deus wi—warara'acat podi ma idipat

wi, ikērēat kuḡ puye. ²⁴Deus pit ikērēat uk'uḡ wuywebewi Jesus Cristo oe'ū wuywebeam puye. Ikērēat muḡēḡēaptei o'teida je'ū ām. Imēnpuye wuyju cūḡ ma Deus xe ixē oe'ū buye. Deus tei'ūma wuymucūḡucūḡ, ixē soat em xipan wuykuḡ puye. Cristo Jesus kay wuyetabun puje acā, wuymucūḡucūḡ. ²⁵Deus Jesus Cristo o'ḡudot ijodi ce'ū ām wuywebeam. Ixē oe'ū ikērēat mujurūḡrūḡapteida am. Ixē kay wuyetabut puje, Deus ikērēat uk'uḡ wuywebewi. Jesus Cristo o'ḡudot ce'ū ām ōn cūḡ ma eykuḡ iam wuymutaybit am. Kuyje Deus ikērēat mujurūḡrūḡ'ukayū o'ḡuju ḡu ipiat'ajojoap kay. Yukpiceḡe ḡu osunuynuy nuy ixeyū kuḡ.

— ḡuyjom okpot je'ū soat peam — io'e jewebe ma. — Ixē kay itabucayū oḡuju ḡu ipiatpi'ajojoap kay — io'e jewebe ma. ²⁶ḡasū bit: — ḡebum ōn ipi watwat ikērēat mujurūḡrūḡ iap kay — i'e'em Deus. — Cuḡ ma kuka o'e owebe ipiatpi'ajoan cebe ip, ikērēat ip o'ḡujurūḡrūḡ iapteim — i'e'em ixē. — ḡasū bit cūḡ ma kuka o'e owebe ikērēat uk am eywebewi, Cristo oe'ū buye — i'e'em Deus Jesus Cristo kay itabucayū be. — Eyju cūḡ ma oxe Jesus oe'ū buye — i'e'em itabucayū be.

²⁷Imēneju “Warara'acat podi ma cūḡ ma oceju bit,” i'e but tu wuywebe? Ka'ūma. I'e but ḡu wuywebe. Ka'ūma ma cūḡ ma Deus xe xipacat mujurūḡrūḡap tomuju. Cūḡ ma wuyju cexe Jesus Cristo kay wuyetabut puje acā. Imēnpuye “Warara'acat podi ma cūḡ ma oceju bit” i'e ba'ore wuywebe. ²⁸Wuyju cūḡ ma Deus xe xipacat mujurūḡrūḡap tomuju ḡu—Jesus Cristo kay wuyetabucap tomuju acā. Iboam wuyetaybit kuy. ²⁹Deus Judeuyū mucūḡ ojuy acā du? Ibu'u du Judeu'ūmayū mucūḡ ām? Ka'ūma! Ibikuy ma. Soat itabucayū mucūḡucūḡ ixē—Judeuyū mucūḡucūḡ, Judeu'ūmayū mucūḡucūḡ tak. ³⁰Imēnpuye pūḡ taḡ ma Deus soat kuḡ ipi watwat kuḡ. Jesus Cristo kay itabun puje acā Judeuyū mucūḡucūḡ. Cekay itabun puje

acã Judeu'ũmayũ mucũgucũg tak. ³¹ Imêneju:

— Moisés ekawën tağ ğu ajeku—Deus o'ğuwën cebe iap ekawën tağ ğu—Jesus Cristo kay wuyetabut puye — i'ũmğũ juy ace.

Cekay wuyetabut pima dak, kuyjeat ekawën cuy ibuyxim ajukuk.

4

¹ — Ajoap tomuju Abraão cũğ ma osunuy Deus xe? — i du eyju e'em owebe?

Wuydobu'ũm Abraão'ũm Judeuyũ dobu'ũm. Apënpuye “Ën cũğ ma oxë” io'e Deus cebe iam òn jeymutaybin.

² — Ën cũğ ma oxë — io'e Deus Abraão be.

Imën Deus e'em xipacat muğëğëap tomuju ibima: “Warara'acat podi ma òn cũğ ma Deus xe” i kuka juk o'e Abraão. Imënpit xipacat muğëğëap tomuju ğu “Cũğ ma ën oxë” io'e Deus cebe.

³ Imën e'em Deus ekawën tup:

Abraão bit itabut osunuy Deus kay, i. Deus tak o'e cebe “Cũğ ma ën oxë” i, cekay itabut puye, i.

Imën e'em Deus ekawën tup. ⁴ Wuyekapik puje wuyekapikaptei bubum wuyju. Tei'ũm iũm'ibit pupum ğu wuyju. Wuyekariwa ceweroap wuyweju iap pupum acã wuyju. ⁵ Imën ğu bit Deus wuykuğ. Deus e'em:

— Ën cũğ ma oxë — i xipacat muğëğë'ukat pe ğu—jekpot kay itabucap pe acã.

Itabun puje acã:

— Ën cũğ ma oxë — i'e'em Deus ikërëat mujurũğrũğ'uk osunuyiat pe.

Ikërëat mujurũğrũğ'uk osunuyiat cũğ ma Deus xe xipacat muğëğëap tomuju ğu—Jesus kay itabucap tomuju acã.

⁶ — Ën cũğ ma oxë, xipacat muğëğëap tomuju ğu, etabucap tomuju acã — i'e'em Deus.

Imēnpuye cūḡat icokcok cīcā e'em. Davi dak iboap cuk adi o'ḡuwēnuwēn. Imēn Davi o'e:

⁷ Kuy bima kūyjobit'ūm osunuy iat icokcok e'em Deus pe cebewi ikērēat uk puje, i. Ikērēat mujurūḡrūḡ'uk osunuyiat icokcok e'em Deus pe ikērēat mu'ūm puje, i. ⁸ Cūḡat kay ibu'u tūibit icokcok e'em, i. Deus apēn ixē juk adi ikērēat o'ḡujurūḡrūḡ iap kay ḡebum'ūm pima, icokcok e'em, i.

Imēn Davi o'e kuyje.

⁹ — Icokcok ip e'em — i mo adi a'ḡu o'e Davi. Abuyū icokcok soat em? Taypu'aḡobixeedakat'ibiyū acā du? Judeuyū acā du? Ka'ūma! Ixēdakāt'ūm'ibiyū dak icokcok ma—Judeu'ūmayū. Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Abraão itabut o'e Deus kay, i. Deus o'e cebe “Ēn cūḡ ma oxe” i, cekay itabut puye, i.

¹⁰ Puje “Cūḡ ma ěn oxe” io'e Deus Abraão be? Abraão jedaypu'aḡobixeedakacat puje du? Ka'ūma!

— Cūḡ ma ěn oxe — io'e ixēdakāt'ūm pima.

¹¹ ḡuyjom acā o'jedaypu'aḡobixeedakacat Abraão.

— Ēn cūḡ ma oxe — io'e Deus Abraão be ixēdakacat awap ma. — Ēn cūḡ ma oxe — io'e Abraão be, jekay itabut puye.

ḡuyjom o'jedaypu'aḡobixeedakacat “Ōn cūḡ ma Deus xe wetabucap tomuju” i'e am soat pe warara'acat pe. Abraão cūḡ ma osunuy Deus xe itabut puye. Cūḡ ma osunuy ixēdakacat'ūm awap ma. Imēnpuxim Judeu'ūmayū dak cūḡ ma Deus xe itabun puje. Cūḡ ma ip cexe ixēdakacat ḡu ma'ḡu ip. Imēneju Abraão ixeyū ebay jo'i Abraão etabucap co'i ip itabut Deus kay buye. ¹² Judeuyū etabun puje, cūḡ ma ip Deus xe. Cūḡ ma cexe jexeecukap tomuju ḡu, jetabucap tomuju acā. Abraão etabucap co'i ma ip itabut. Imēneju Abraão ixeyū ebay buxim Deus xe

ixe buxim ixeadakacap tomuju ġu—ixe buxim itabucap tomuju acã.

¹³ — Wa'õbi soat ka daġacat kukan ecesũy — i juk o'e Deus Abraão be. — Enaxeġebitbit tak soat ka daġacat kukan je'e ip — i juk o'e. — Soat eipi oġũm eywebe — i dak o'e Deus. Iba'ore soat pe wuywebe soat ekawẽn taġ jeku am—wuyawẽwẽap ekawẽn taġ. Imẽnpuye Deus o'e: “Xipacat oġũm ewebe,” i Abraão be wuyawẽwẽap ekawẽn taġ cekuap tomuju ġu—itabucap tomuju acã; cũġ ma Deus xe iap tomuju dak. ¹⁴ Imẽnpuye Deus xipacat ùmũm wuyawẽwẽap ekawẽn taġ jekuku'ukayũ be acã ġu. Ixeyũ be acã iũmũm pima, te'e ma kuka juk ace wuyetabut Jesus Cristo kay; te'e ma dak kuka juk Deus o'e wuywebe “Xipacat oġũm eywebe” i. ¹⁵ Imẽn Deus ipiatpi'ajojoan jekawẽn kay kũyjobit'ũmayũ be.

— Kũyjobit ġu eyju wekawẽn kay — i ġu bit e'em cekawẽn co'ũmayũ be, itaybit ġu ip cekawẽn puye.

¹⁶ Imẽneju Deus tacup ġu.

— Xipacat oġũm ewebe, okay etabut puye — i juk o'e wuydobu'ũm pe—Abraão'ũm pe.

Deus soat em ja'õ daġ e'em wuywebe. Imẽnpuye soat itabucayũ xipacat je'jat Deus xewi Abraão buxim.

— Soat em wekawẽn kay kũyjobicayũ be acã xipacat oġũm — i'ũmġu o'e Deus. — Soat pe okay itabucayũ be xipacat oġũm — i acã o'e.

Imẽneju Abraão wuyebay buxim Deus xe, ixe etabucap co'i wuyetabut puye. ¹⁷ Imẽn e'em Deus ekawẽn tup:

Wa'õbi ade ka watwat je'e “Abraão wuyebay jo'i Deus xe, ixe etabucap co'i wuyetabut puye,” i, io'e Deus Abraão be, i.

Abraão itabut osunuy Deus kay. Ixe Deus waram ce'ũ'ũay'u mutaicin. Ka'ũmġu osodop iat mubapukpuġ ixe. Ixe Deus ja'õ daġ ma juk adi Abraão kuġ osunuy.

¹⁸ — Enaxeğebitbit ma jeedop ade jījã — i juk o'e Deus Abraão be. — Wa'õbi ade ka watwat kukukan ecesũy — io'e.

Iboap kay itabut osunuy Abraão.

— Deus ja'õ dağ je'e owebe — i juk adi o'e Abraão jewebe ma.

Itabut cĩcã osunuy imujurũğ pa'oren ma'ğũ ipot aypa buye. Owebe jekpot ũmap wiwim osunuy Deus cebe. ¹⁹Ixe aypa jījã osunuy. Ijasũn 100 koatoap wi osunuy.

— Okpotpet put ģũ ma oce aypa oce buye — io'e jewebe ma. — Otayxi Sara dak i't'et put ģũ o'e yabut puye — io'e jewebe ma.

Inaka itabutbũt ģũ osunuy Deus ekawẽn kay—itabut cĩcã ma.

²⁰ — Deus okpon je'ğũm ģũ — i'ũmğũ o'e Abraão. — Je'ğũm paxi? — i'ũmğũ dak o'e.

Ixe bit itabut cĩcã osunuy Deus okpon je'ğũm iap kay aypa ma'ğũ. Jawa'õmucanucan osunuy, itabut Deus kay buye. Imẽnpuye:

— Ĕn soat podi ma xipan okuğ — i'e'e'uk osunuy Deus pe. ²¹ — Soat iba'ore ģũ Deus pe — i'e'e'uk osunuy Abraão. — Ja'õ dağ em owebe — i'e'e'uk osunuy. — Okpon je'ğũm ja'õbacaan i'e'e'uk osunuy jewebe ma. ²² Imêne ju:

— Ĕn cũğ ma oxe — i juk o'e Deus cebe.

Imẽn Deus o'e Abraão itabut osunuy buye. ²³ Ixe cũğ ma osunuy Deus xe iap ibararak opop Deus ekawẽn tup pe. Abraão cũğ ma osunuy jetabucap tomuju iaptup o'tupmubararak kuyjeayũ. Kuyjeayũ mutaybit am acã ģũ ibodup o'tupmubararak ip. ²⁴ Wuymutaybit am tak ibodup o'tupmubararak ip.

— Eyju cũğ ma oxe — i je'e Deus wuywebe, ixe kay wuyetabun puje.

Ixe Deus Jesus o'ğutait ce'ũap tomukadi. Wuykukukat o'ğutait waram. ²⁵ Deus Jesus o'ğudot ijodi ce'ũ am. Oe'ũ

ikērēat uk am wuywebewi. Jesus o'ğutait ce'ũap tomukadi Deus pe “Cũğ ma eyju oxo” i'e am wuywebe—o'ğutait'iat kay itabucayũ be.

5

¹ Imēneju Deus e'em wuywebe: — Cũğ ma eyju oxo — i, Jesus Cristo kay wuyetabut puye. Kuy bima kaba'ũm ajop Deus eju wuyetabut'ũm pima. Ğasũ bit kaba'ũm ace Deus eju wuykukat Jesus Cristo kay wuyetabut puye. ² Jesus Cristo kay juk o'e jebay be:

— Teyũku itabut okay — i.

Imēnpuye Deus xipan wuykuğ. Wuycokcok cĩcã ixo xipat wuykay buye. Ğuyjom Deus dipap co'i acesop. Wuycokcok cĩcã iboap wiwim. ³ Iboap wiwim pima wuyju ipiatpi'ajojom ijodi. Wuyetaybit wuyetaxi acesop ipiatpi'ajojom puye iam. Imēnpuye ipiatpi'ajojom pima dak wuycokcok wuyju e'em. ⁴ Ipiat'ajoam wuyetaxi bima, Deus e'em wuywebe:

— Xipat cĩcã eyju oxo — i.

Deus “Eyju xipat cĩcã oxo” i'e'em pima, wuycokcoğ acesop Deus xe acesop soat em iap wiwi am. ⁵ Jewemuğyukukukum ğu wuyju Deus co'i acesop iap wiwi am. Ixo jebiðğbuk o'ğuoũm wuywebe—xipacat o'ğuoũm. O'ğuoũm wuyukũyo am eykukpin cĩcã oxo iam.

⁶ Wuywebe xipacat muğē ba'ore bima Cristo oe'ũ wuydaxijo am. Wuywebeam ixo oe'ũ xipat'ũmayũ beam. Deus “Eje'ũ juy” i'e buje, oe'ũ. ⁷⁻⁸ Deus xe wuykukpin cĩcã. Imēnpuye ixo jekpot o'ğudot ce'ũ ãm wuywebeam. Wuyju ma wuybu'u je'ũ ãm warara'acat e'ũap puxim, cũğ ma'ğũ ip jekukum, xipacat muğēğēm ma'ğũ ip. Cristo bit ibu'u ğu osunuy je'ũ ãm wuywebeam ikērēat mujurũğrũğ ma'ğũ wuyju. ⁹ Ğasũ wuyju cũğ ma Deus xe wuywebeam Cristo oe'ũ buye—o'jedoyekereren puye. Cristo bureyũ

ma wuyju bit ġasū. Imēnpuye Deus wuymuju ġu ipiat'ajojoap kay. ¹⁰ Wuyetakoma juk adi ajop Deus kay. Deus pit wuymuwexat jebureyūm wuywebeam ipot oe'ū buye. Ġasū bit Cristo waram itait o'e. Deus wuydaxijo Cristo itait puye, wuyju ibureyū buye dak. ¹¹ Wuykukukat Jesus Cristo juk wuymuwexat Deus bureyūm, ixex wuykukpin puye, wuywebeam oe'ū buye dak. Imēnpuye:

— Obureyū eyju — i'e'em Deus wuywebe.

Imēnpuye soat podi ma wuycokcok, wuyju Deus bureyū buye.

¹²⁻¹⁹ Imēnpit ipi watwat ikērēat mujurūgrūġ'uk osodop ip Deus jekawēn muwēn awap Moisés pe. Deus pit ipiat o'supi'ajoat ġu cebe ip jekawēn taġ ġu juk adi oekuku ip iap teim, Moisés pe wuyawēwēap ekawēn muwēn awap. Adão koap ikērēat o'ġujurūġ. Soat ipi watwat o'jebapuk ixex Adão bewi. Soat ixex ebekitkiyū ikērēat mujurūgrūġ'ukayūm o'e Deus xex ixex ikērēat o'ġujurūġ puye.

— Ikērēat mujurūgrūġ'ukayū je'ū — i juk o'e Deus Adão be.

Imēnpuye soat ipi watwat je'ū'ūm ġasū dak. Soat wuye'ū'ē ace Adão buxim wuyju dak ikērēat mujurūgrūġ puye. Soat ebekitkiyū ikērēat o'ġurūgrūġ Adão juk ikērēat o'ġujurūġ iap co'i'ūmġu. Inaka oe'ū'ū ip soat—Adão badipyū, Moisés badipyū dak. Oe'ū'ū ip Adão koap ikērēat o'ġujurūġ puye. Soat Adão ebekitkiyū ikērēat mujurūgrūġ'ukayūm o'e Deus a'ō kay kūyjobit'ūm ip puye. Adão kūyjobit'ūm pima, soat ixex ebekitkiyū dak kūyjobit'ūmayūm o'e Deus xex. Imēneju soat ipi watwat ikērēat kuġ o'e Deus xex pūġ aġokatkat ikērēat o'ġujurūġ puye.

Soat Adão ebekitkiyū ixex buxim o'e—ikērēat kuġ. Imēnpuxim Jesus Cristo kay itabucayū ixex buxim

e'em—ikêrêat kuḡ ḡu. Ixe Jesus Cristo oe'ũ ikêrêat uk am ipi watwat pewi—soat uk am. Imēnpuye soat em itait jeedop ip Deus xe cekay itabucayũ. Adão kūyjobit'ũm o'e Deus a'õ kay. Imēnpuye soat ixexaxeḡebitbit je'ũ'ũm. Jesus Cristo bit kūyjobit osunuy Deus a'õ kay. Imēnpuye soat em Deus xe itait jeedop ip cekay itabucayũ. Pũḡ aḡokatkat kūyjobit'ũm osunuy Deus a'õ kay. Imēnpuye adeayũ ikêrêat mujurũḡrũḡ'ukayũm o'e Deus xe. Kūyjobit'ũm cĩcã ip osodop Adão buxim. Wara'at pit kūyjobit cĩcã osunuy Deus a'õ kay. Imēnpuye Deus je'e adeayũ be:

— Eyju cũḡ ma oxex — i.

Ixeyũ adeayũ kūyjobit Jesus Cristo buxim. Jewejojo'i ḡu bit osodop ip Adão Cristo eju. Jesus xipan wuykuḡ warara'acat podi ma. Ade Adão ebekitkiyũ bit o'ju ipiat'ajojoap pe ixex pũḡ em ma ikêrêat o'ḡujurũḡ puye. Deus pit soat podi ma xipan wuykuḡ. Imēnpuye Cristo o'ḡudot ikêrêat uk am soat pewi—ijodiacat pewi. Deus tei'ũma adeayũ daxijojom ijodiacayũ daxijojom, pũḡ em ma Cristo oe'ũ buye. Adão pũḡ ma osunuy. Soat ixex ebekitkiyũ ikêrêat mujurũḡrũḡ'ukayũm o'e Deus xe, Adão ikêrêat o'ḡujurũḡ puye.

— Ikêrêat kuḡ eyju oxex — i'e'em Deus soat pe Adão ebekitkiyũ be Adão pũḡ em ikêrêat o'ḡujurũḡ puye. Deus e'em taxijo'ibiyũ be bit:

— Ikêrêat kuḡ ḡu eyju oxex — i, ade em ma'ḡu ip ikêrêat o'ḡujurũḡrũḡ. — Webekitkiyũ eyju — i'e'em cebe ip, ixex xipax wuykay buye.

Pũḡ aḡokatkat imēn ikêrêat o'ḡujurũḡ—Adão. Imēnpuye soat wuye'ũ'ẽ ace. Wara'acat pit ikêrêat kuḡ ḡu oe'ũ—Jesus Cristo. Imēnpuye soat podi ma Deus xipan wuykuḡ.

— Cũḡ ma eyju oxē — i'e'em wuywebe—Jesus Cristo kay itabucayũ be.

Imēneju soat em wuyetait acesop Deus xe. Soat kukukan acesop Cristo eju. Jesus e'eap Adão e'eap podi ma xipacat kuḡ.

²⁰⁻²¹ Imēntak Deus jekawēn o'ḡuwēn Adão ebekitkiyũ mukũyjo am eyju ikērēat mujurũḡrũḡ cĩcã iam. Ipi watwat pit biḡ ma ikērēat o'ḡujurũḡrũḡ. Soat ipi watwat je'ũ'ũm ikērēat mujurũḡrũḡ puye. Je'ũ buje ip wũy ma dopdom Deus wi. Deus pit warara'acat podi ma xipan wuykuḡ. Ixe Cristo o'ḡudot ce'ũ ãm ikērēat uk am wuywebewi. Imēnpuye wuye'ũ buje soat wuyju Deus xe wuyetait acesop, wuykukukat Jesus Cristo kay wuyetabun puje. Wuykukukat Jesus Cristo xe ma acesop soat em wuyetait

6

¹ — Deus pit biḡ ma xipan wuykuḡ biḡ ma'ḡu wuyju ikērēat mujurũḡrũḡ — i òn e'em eywebe. Imēnpuye:

— Biḡ ma juy ikērēat aḡujurũḡrũḡ, biḡ ma Deus xipan wuykuk am — i du eyju e'em owebe?

² Imēn ḡu juy e'em! Ce'ũat jepidowatwan ḡu o'e. Imēnpuxim wuyju dak ikērēat mujurũḡ pin ḡu ace'e Cristo kay wuyetabut puye. ³ Wuymubatisan puje, ḡasũ bit Jesus Cristo eju mũḡ'i ojeku iap mubapukpuḡ wuyju soat pe wuyjojoayũ be. Ikērēat muḡēḡēap acepere kuy apēn ce'ũat jepidowatwanap epererem. Kuy eyetaybit iboam. ⁴ Jesus eju kuy ip wuykot iap puxim ikērēat muḡē pin ḡu ace'e, ceweju kuy aje'ũ iap puxim tak. Iboap mubapukpuḡ wuyju wuymubatisan puje. Cristo oe'ũ jebay bikuyap taḡ. Wuyju dak Jesus Cristo bikuyap taḡ ajeku ḡasũ bit. Ja'òbacaan Deus ixē waram o'ḡutait. Soat podi ma

Deus ya'òbaca, idip tak. Jesus puxim wuyju dak acejetait waram. Imēneju ġasū dak wuyaġuy'isum ajeku.

⁵ Imēntak Cristo jekpiwatpin ma oe'ū korosa be. Imēnpuxim wuyju dak wuyukpiwatpin ma ikērēat aġujurūġ ġu. Deus ja'òbacaap o'jomōġ Cristo be waram imutait puje. Imēnpuxim wuyju dak Cristo a'òbacaap kuġ ġasū. Ikērēm cuk adi ajekuku iap kuy juk acepere. Wuyaġuy'isum wuyju jekukum ġasū bit ixē a'òbacaap kuġ puye. ⁶ Kuy bima juk adi ikērēat aġujurūġrūġ. Soat em ikērēat mujurūġrūġ'uk cuk adi ajop. Imēn jewemudadaybotbon cuk adi ajekuku. Cekariwa be imudadaybotbot'ibit enapōn pa'oreap puxim ikērēat mujurūġrūġap epereap pa'ore osunuy wuywebe. Ġasū bit ikērēm cuk adi ajekuku iap acepere Jesus a'òbacaap kuġ puye. Korosa be Jesus oe'ū ja'òbacaap muōm ām wuywebe ikērēat mujurūġap puxim. Imēnpuye ikērēat aġujurūġ ġu ġasū bit. ⁷ Ikērēat mujurūġrūġap epere but wuywebe. Ce'ūat jepidowatwanap epereperem. Imēnpuxim wuyju dak ikērēat mujurūġrūġap acepere kuy. Cekariwa be imudadaybotbot'ibiyū buximayū ġu wuyju ġasū bit. ⁸ Cristo jekpiwatpin ma oe'ū. Wuyju dak wuyukpiwatpin ma ikērēm cuk adi ajekukuiap acepere. Imēneju wuyetabut soat em wuyetait acesop Cristo xe iap kay. ⁹ Deus Cristo waram o'ġutait ce'ūap tomukadi. Waram pit je'ū ġu. Abube ixē imuy'ū but? Ka'ūma be ma! Kuy wuyetaybit iboam. ¹⁰ Pūġ em ma ixē oe'ū. Oe'ū ikērēat uk am soat pewi wuywebewi. Waram pit je'ū ġu. Ġasū bit itabēġ omuy soat em Deus bikuyap taġ jeku am.

¹¹ — Ikērēm cuk adi ajekukuiap kuy acepere — i juy epe'e'e eyewewebe. — Ikērēat aġujurūġ ġu ġasū bit — i juy epe'e'e. — Ce'ūat ġebum ġu o'e ikērēat muġēap kay — i. — Wuyju dak cuy ġebum ġu ace ikērēat muġēap kay — i juy epe'e'e eyewewebe. — Deus bikuyap taġ acā ajeku

ğasũ bit — i juy epe'e'e eyewewebe. — Mũğ'i wuykukukat Jesus Cristo eju ajeku ğasũ bit — i juy epe'e'e eyewewebe.

¹² Imēneju ğebum ğu juy epesop ikērēat mujurũğrũğap kay. Ikērēat epeğugē ğu eyjebit tağ. Ikērēat epeğugē ğu eybinũnpe. Eybikuyap tağ ğu juy epeku—Deus bikuyap tağ acã. ¹³ Ikērēat mujurũğrũğ'ukayũ cucum ipiat'ajojoap kay. Yağuy'isum jekuku'ukayũ bit kabi kay cucum. Kuy bima ikērēat mujurũğrũğ'uk cuk adi epesop. Ğasũ bit eyağuy'isum eyju jekukum. Imēnpuye:

— Ęn ocejukan — i'ũmğũ juy epe'e Satanás pe. — Ikērēat oceğujurũğ a'õbi — i'ũmğũ juy epe'e Satanás pe ma. Deus pe bit:

— Ęn acã ocejukan soat em — i juy epe'e. — A'õbacaap cuy eğũõm ocewebe cũğ ma oceku am — i juy epe'e cebe.

¹⁴ Ğasũ bit cũğ ma wuyju Deus xe kuyat ekawēn tağ wuyju jekukum puye ğu—Deus xipan wuykuğ puye acã. Imēnpuye ikērēat ağujurũğ ğu.

— Ęn ma ocejukan — i'ũmğũ ace'e Satanás pe.

¹⁵ Ğasũ bit cũğ ma wuyju Deus xe kawēn kuyat tağ wuyju jekukum puye ğu—wuyawēwēap ekawēn tağ wuyju jekukum puye ğu dak. Deus xipan wuykuğ puye acã wuyju cũğ ma Deus xe. Imēnpuye:

— Ağũğē juy waram ikērēat! — i du eyju e'em? Imēn ğu juy e'em! ¹⁶ “Ocekariwam cuy ece” i ey'e buje ağokatkat pe, eyekariwam je'e. Kũyjobin epesop ya'õ kay. Eye-kariwa epeyepere ğu ikukpin cĩcã eyxe buye. Imēnpuxim ikērēat mujurũğrũğ'ukayũ ikērēat muğēap epereperem ğu, ikērēat kay jĩjã ip puye. Imēnpuye soat em Deus wi wũy jeedop ip je'ũ buje. Deus a'õ kay kũyjobicayũ bit cũğat ekawēn epereperem ğu Deus a'õ kay jĩjã ip puye. Imēnpuye cũğ ma ip Deus xe. Deus xe itait jeedop ip je'ũ buje. Kuy eyetaybit cĩcã iboam. ¹⁷ Kuy bima juk adi

Satanás a'õ kay kũyjobit epesop. Kawën idipat co buje bit, eyetabun epesop iboap ekawën kay. Iboap ekawën icēmān. Eycokcoğ epesop iboap ekawën kay am. Eybikuy jĩjā iboap ekawën tağ jeku am. Imēneju:

— Bay, ěn xipat cĩcā — i oceju e'em Deus pe.

¹⁸ Deus kuy ja'õbacaap o'ğũõm eywebe waram Satanás a'õ kay kũyjobicap puxim. Ğasũ bit Deus a'õ kayayũm epesop. Eybikuy epesop ikērēat muğē ām ğu—xipacat muğē ām acā. ¹⁹ Kawën ibapukan õn kawēnwēn eywebe, apēn ikērēat acepere wuyağuy'isum wuyeku am iap iba'arēm eyxe buye. Kuy bima juk adi ikērēat kay ğebum epesop. Ikērēat mujurũğrũğ cuk adi epekuku. Xipat'ũmayũ kukukat a'õ kay kũyjobin epesop. Ğasũ bit cũğ ma juy epeku. Xipacat kay juy ğebum epesop. Deus a'õ kay juy kũyjobin epesop.

²⁰ Ikērēat mujurũğrũğ'uk pima, Deus bikuyap tağ ğu epeku. ²¹ Xipacat tu epejat ikērēat mujurũğrũğapteim? Ka'ũma! Eyetaybit ikērēat mujurũğrũğ'ukayũ soat em Deus wi wũy ma jeedop ip iam. Ğasũ bit eysũsũn epe'e ikērēat mujurũğrũğ'uk puye. ²² Deus a'õ kay kũyjobicayũm epesop ğasũ bit. Deus kuy ja'õbacaap o'ğũõm eywebe waram ikērēat muğēap puxim. Soat em eyju ixē mucokcokcoğ ğasũ bit. Eye'ũ buje soat em Deus xe eyetait epesop. ²³ Kapikpik'ukat jekapikaptei bubum. Imēnpuxim ikērēat mujurũğrũğ'ukat Deus wi wũy ma jeenuy je'ũ buje. Ixē wi wũy ma jeenuy ikērēat o'ğujurũğrũğiap teim.

— Soat em oxē eyetait epesop — i'e'em Deus wuywebe bit, wuykukukat Jesus Cristo eju mũğ'i wuyju jekukum puye.

Soat em ixē xe wuydopap tei'ũmat co'i. Kapikpiğ ğu wuyju iboap pu am. Tei'ũma Deus iũmũm wuywebe.

7

¹ Okitpitpiyū, eyetaybin put apēn ōn em iam eyetaybit wuyawēwēap ekawēn puye. Wuyetabēg pima acā wuyawēwēap ekawēn taḡ wuyju jekukum. Wuye'ū buje bit iba'ore e'em. ² Imēnpuxim “Ayacat itoptep pima, jektop xe ma juy jeenuy itop itait pima” i'e'em iboap ekawēn. “Ektop eperem ḡu juy wara'at pu am” i'e'em iboap ekawēn. Itop e'ū buje bit, ite ayacat itoptep'ūmat co'i e'em. Wuyawēwēap ekawēn mupubutbun ḡu wara'at pu buje itop'ūm kuy oe'ū buye. ³ Wara'at pu buje jektom koapat itop itait pima bit, ikērēat muḡēḡēm koapat pe jektop pe. Itop'ūm e'ū buje bit, ayacat ikērēat muḡēḡēm ḡu wara'at pu buje. Wuyawēwēap ekawēn kuka o'ḡupubun ḡu wara'at pu buje. ⁴ Okitpitpiyū, ixē ayacat puxim eyju. Wuyawēwēap ekawēn koapat'ūm itop'ūm puxim—kawēn kuyat. Jektop'ūm e'ū buje jektop eju ḡu e'em ayacat. Imēnpuxim wuyju dak kawēn kuyat taḡ ḡu wuyju jekukum ḡasū bit, Jesus Cristo ekawēn taḡ acā. Ixē ekawēn taḡ wuyju jekukum wuyju Cristo jebit'in puye. Ixē ebekitkiyūm acesop ḡasū. Deus waram ixē o'ḡutait. ⁵ Kuy bima wuyekpiwatpin ma juk adi ajekuku. Imēnpit wuyawēwēap ekawēn co buje, wuybikuy juk adi ajop—ikērēat mujurūḡ ām acā. Wuybu'u juk adi ajop kūyjobit am iboap ekawēn kay. Ikērēm wuyekuap eperē'ūm pima, wūy ma kuka juk ajop Deus wi. ⁶ Kuy bima wuyawēwēap ekawēn taḡ cuk adi jeku ojuy ajop correntebum taomūnmūnat puxim. Ḡasū bit Jesus oe'ū wuywebeam. Imēnpuye ḡasū bit Deus bikuyap taḡ wuyeku but. Ixē bikuyap taḡ wuyju jekukum ḡasū, “Obikuyap taḡ cuy epeku” iap ibararak opop kawēn kuyatup pe buye ḡu—ixē biōḡbuk wuymuisusun puye acā.

⁷ — Kawēn kuyat pit ikērē — i du ace'e? — Wuyawēwēap ekawēn pit ikērē — i du ace'e?

Imēn ġu juy ace—pũġ em tak ka'ũma. Wuyawēwēap ekawēn cuk adi omutaybitbin apēn ikērē Deus xe iam. Wuyawēwēap ekawēn wuymutaybitbin eyetabikukum ġu juy epesop warara'acat pubut kay iam. Iboap ekawēn co'ũm pima, kuka juk wuyetaybit ġu ikērē Deus xe wuyetabikukuap iam. ⁸ Iboap ekawēn co buje bit, wuyetaybit cuk ace ikērē Deus xe wuyetabikukuap iam. Imēnpit biġ ma juk adi wuyetabikukum ace warara'acat pubut kay iboap ekawēn cocom ma'ġu wuyju. Iboap ekawēn wuyetaybit'ũm pima, wuyetaybit ġu kuka ace apēn ikērē Deus xe iam. ⁹ Kuy bima ōn tak wetaybit ġu juk adi oġuy wuyawēwēap ekawēn. Tũybe xipat cĩcã ōn Deus xe iãn cuk adi oce. Iboap ekawēn wetaybin puje bit, ikērēat kuġ ōn Deus xe iam tak wetaybit oce. ¹⁰ Deus ibikuy osunuy soat ipi watwat pe top am ip soat em jexe itait. Imēnpuye jekawēn o'ġuwēn wuyawē ām. Imēnpit ikērēat kuġ ōn iam wetaybin puje:

— Iba'ore owebe Deus xe onuy ām ikērēat kuġ puye — i juk oce owebe ma. — Wũy ma oġuy Deus wi soat em, ikērēat kuġ puye — i juk oce owebe ma.

¹¹ Tũybe xipat ōn Deus xe iãn cuk adi oce kuy bima. Imēnpit ikērēat mujurũġrũġ'uk cuk adi oġuy. Imēn cuk adi ocevemuġuykuku, ikērēat mujurũġ ojuy buye. Wuyawēwēap ekawēn wetaybin puje bit, “Ikērēat kuġ ōn Deus xe” i juk oce owebe ma.

— Wũy ma oġuy cewi — i juk oce owebe ma.

¹² Inaka iboap ekawēn xipat—wuyawēwēap ekawēn. Ikērēat kuġ ġu. Soat ekawēn taġ xipat. Cũġ cĩcã iboap ekawēn. Cekawēntip cĩcã dak. ¹³ Wuyawēwēap ekawēn wetaybicap tomuju ġu Deus wi wũy ma oġuy. Soat em ōn ikērēat kuġ iap tomuju acã cewi wũy ma oġuy. Iboap ekawēn xipat cĩcã. Imēnpit iboap ekawēn wuymutaybitbin soat ipi daġacat ikērēat mujurũġrũġ iam. Iboap

ekawēn wetaybit'ūm pima, tūybe xipat ōn Deus xe iān cuk adi oce. Iboap ekawēn wetaybin puje bit, “Ikērēat kuḡ ōn Deus xe,” i juk oce owebe ma.

¹⁴ Wuyetaybit Deus jebiōḡbuk a'ōbi wuyawēwēap ekawēn o'ḡuwēn wuywebe iam. Ōn pit ijodiat ma. Obuyxi ḡu ōn pit. Ikērēat mujurūḡrūḡ'ukat ōn pit. ¹⁵ Xipacat mujurūḡ pin ma'gu oxe. Ōn pit xipacat mujurūḡrūḡ ḡu. Ikērēat mujurūḡ pin ḡu ma'ḡu oxe. Ōn pit ikērēat mujurūḡrūḡ. Wetaybit ḡu apēnpuye imēn ōn jekukum iam. ¹⁶ E bu'uap taḡ ōn jekukum obu'u ma'ḡu jekum. Imēnpuye wetaybit wuyawēwēap ekawēn cūḡ ma iam. Cūḡ ḡu ma'ḡu ōn pit iam tak wetaybit. ¹⁷ Imēneju okpiwatpi ḡu ōn ikērēat mujurūḡrūḡ. Imēnpit ikērēat opop obinūnpe. Imēnpuye obinūn pewi ma ōn ikērēat mujurūḡrūḡ. ¹⁸ Wetaybit ka'ūmḡu xipacat opop owebe iam. Obikuy jījā xipacat mujurūḡ ām. Inaka xipacat mujurūḡ pa'ore owebe. ¹⁹ Imēn obikuy jījā xipacat mujurūḡ ām. Inaka imujurūḡrūḡ ḡu ōn. Obu'u jījā ikērēat mujurūḡ ām. Inaka soat em ma imujurūḡrūḡ ōn. ²⁰ E bu'uap taḡ acā ōn jekukum. Okpiwatpi ḡu ōn ikērēat mujurūḡrūḡ. Ikērēat mujurūḡrūḡ ōn ikērēat opop obinūnpe buye.

²¹ Xipacat mujurūḡ ojuy bima, imujurūḡ pa'ore owebe xipat'ūmat opop obinūn pe buye. Imēḡap ibapuk cīcā oxe. ²² Deus ekawēn kay jījā ōn—soat ekawēn kay jījā—wuyawēwēap ekawēn kay jījā. ²³ Obikuy jījā ma xipacat mujurūḡ ām. Imēnpit:

— Ikērēat oḡujurūḡ ojebin — i ōn e'em owebe ma, ikērēat opop obinūnpe buye.

Taomūnmūnat puxim ōn. Taomūnmūnat pe iba'ore ijēm ām daomūnmūnap'a bewi taomūnmūn puye. Imēnpuxim xipacat mujurūḡrūḡ pa'ore owebe obaca'ūm puye. ²⁴ Imēnpuye oḡuycūḡ cīcā. Abu kuka omubacan

owebe ikērēat mujurũḡap puxim—soat em ipiat'ajojoap pe onuyap puxim? ²⁵ Wuykukukat Jesus Cristo soat podi ma ya'ōbacaat. Ixe ma juy omubacan. Imēnpuye:

— Ēn xipat cīcā — i ōn e'em Deus pe.

Kūyjobit cīcā ōn e ojuy Deus a'ō kay. Ōn acā bima bit, kuka juk ikērēat acā oḡujurũḡ—Jesus Cristo a'ōbacaap kuḡ'ūm pima.

8

¹ Imēneju Deus Jesus Cristo eju mũḡ'i jekuku'ukayũ ḡuju ḡu ipiat'ajojoap kay. ² Deus cuk ja'ōbacaap o'ḡuōm wuywebe waram ikērēat muḡēap puxim. Imēn Ibiōḡbuk xipacat wuymuisusun, wuyju Jesus Cristo eju mũḡ'i jekukum pima. Imēneju aceju ḡu ipiat'ajojoap kay. ³ Iba'ore wuyeku am wuyawēwēap ekawēn taḡ, wuya'ōbaca'ūm puye. Imēnpuye ka'ūma ma cūḡ ma Deus xe iboap ekawēn taḡ jekuap tomuju. Deus pit jekpot o'ḡudot ijodi. Ijodian o'e. Ikērēat mujurũḡrũḡ'ukat co'ian o'e, ikērēat kuḡ ḡu ma'ḡu. Imēn ixewuywebewi ikērēat ukaptei o'teida je'ũ buje. O'teida ja'ōbacaap ūm ām wuywebe ikērēat muḡēap puxim. ⁴ Imēn o'teida wuywebe wuyawēwēap ekawēn taḡ wuyeku am. ḡasū wuya'ōbacaap kuḡ ḡu wuyju jekukum—Deus a'ōbacaap kuḡ acā. Ibiōḡbuk xipacat a'ō daḡ tak wuyju jekukum. Imēnpuye wuyeku but wuyawēwēap ekawēn taḡ. ⁵ Jebikuyap taḡ jekuku'ukayũ ma soat em ḡebum jemukaypinput kay acā. Deus biōḡbuk bikuyap taḡ jekuku'ukayũ bit Ibiōḡbuk yaḡuydadam ip. ⁶ Imēn soat em jemukaypinput kay ḡebumayũ soat em ipiat supi'ajojo. Wūy jeedop ip Deus wi je'ũ buje. Ibiōḡbuk yaḡuydada'ukayũ bit yaḡuy'isum jeku ijodi. Yaḡuybabi ip jeku ijodi—yaḡuykorereren ḡu. Soat em Deus xe jeedop ip je'ũ buje. ⁷ Jemukaypinput kay ḡebumayũ bit itakoma e'em

Deus kay. Kūyjobit ġu ip Deus ekawēn kay—wuyawēwēap ekawēn kay. Iba'ore ma dak ixeyū be kūyjobit am iboap ekawēn kay. ⁸ Iba'ore jebikuyap tağ jekuku'ukayū be Deus mucokcok am.

⁹ Eyju bit eybikuyap tağ ġu jekukum. Deus biōğbuk bikuyap tağ eyju bit jekukum ġasū ixē biōğbuk eywebe bima. Cristo biōğbuk kuğ'ūmayū cebekitkiyū ġu. ¹⁰ Cristo biōğbuk kuğ pima, Cristo omuy eywebe iap puxim. Inaka eyjebit je'ū'ūm cuk adi ikērēat epeğujurūğrūğ puye. Deus biōğbuk pit waram jeymutait soat em Deus xe eyetait eydog am eyjebit e'ū ma'ğu. Ixe waram jeymutait “Eyju cūğ ma oxe,” i juk o'e Deus eywebe buye. ¹¹ Deus ma waram Jesus Cristo o'ğutait. Eyju dak Deus biōğbuk kuğ pima, Cristo mutaicap puxim waram jeymutait eye'ūap tomukadi. Eyjebit ġuyu ce'ū'ūayū dopdopap pewi. Iisuat je'ğūm eyjebin. Deus jebiōğbuk a'ōbacaan iboap je'ğūm eywebe—xipacat a'ōbacaan.

¹² Okitpitpiyū, imēn Deus xipan wuykuğ. Imēnpuye wuybikuyap tağ ġu juy ajeku. Wuyemukaypinput kay ġu juy ġebum ajop. ¹³ Wuybikuyap tağ jekukum pima, wuyemukaypinput kay ġebum pima dak, wūy ma acesop Deus wi. Ipiat'ajojoap kay aceju. Deus biōğbuk a'ōbacaan ikērēat mujurūğrūğ'ūm pima bit soat em cexe acesop wuyetait. ¹⁴ Soat Deus biōğbuk a'ō kay kūyjobicayū Deus ebekitkiyū. ¹⁵ Deus jebiōğbuk o'ğūōm wuywebe. Ixe biōğbuk wuymudadaybotbon ġu, wuymuparararan ġu dak. Ixe wuymuy Deus ipotpoyūm. Imēnpuye:

— Bay — i wuycokcoğ wuyju e'em Deus pe, ixē biōğbuk a'ōbi. ¹⁶ — Bay — i wuyju e'em cebe, wuyetaybit puye Deus ebekitkiyū wuyju iam.

Ixe biōğbuk tak:

— Eyju Deus ebekitkiyū — i'e'em wuywebe.

¹⁷ Imēn Deus ebekitkiyū wuyju. Imēnpuye wuyju dak jebekitkiyū be o'ğuxipaniat'in ajat. Jekpot pe o'ğuxipaniat'in wuyju dak ajat Cristo eju. Deus kay'ūmayū bit ipiat supi'ajojoat wuywebe Cristo a'ō kay wuyju buye. Ğuyjom pit Cristo dipap kuğ acesop. Cristo soat kukan pima bit wuyju dak soat kukukayūm acesop ixē eju, ipiatpi'ajojom ma'ğū wuyju ijodi.

¹⁸ Ipiat'ajojom ma'ğū wuyju ijodi bima. Ğuyjom pit xipat cīcā acesop. Ka'ūma ma ibo jo'iat xipacat. Imēnpuye wuyağuykorereren ğū juy ajop ipiat'ajoap puxim. ¹⁹ “Teyūku webekitkiyū” i Deus eap wiwim cīcā soat cemumuğēyū. “Okpot co'i ip ğasū bit” i'eap wiwim cīcā ip. ²⁰⁻²¹ Soat Deus emumuğē je'ū'ūm. Imēn ixē emumuğēyū te'eam ma o'e. Jekpiwatpi ğū ip te'eam o'e kuy bima. Te'e ma o'e ip Adāo ikērēat o'ğujurūğ puye.

— Te'eam jeedop ip ğasū wemumuğēyū — i mo o'e Deus. Inaka Deus soat ğuisun iap wiwim cīcā ip. Ixe ebekitkiyū Jesus Cristo jo'i bima, Deus soat jemumuğēyū ğuisun. Imuisun puje, je'ū ğū ip. ²² Ğasū mabuk soat ma ipi dağayū ipiat'ajojom omuisun'ūm puye. Ipiat'ajojom ip ayacat je'it piap o'supi'ajo'iat co'i. ²³ Wuyrem. Wuybipuruğ. Wuyewātaxipim. Xipat'ūmat jebapukpuğ wuywebe. Imēneju je'ūh'ūm wuyju dak. Imēnpit Deus jebiōğbuk o'ğūōm wuywebe wuymutaybit am Jesus Cristo jo'iaiyūm epesop iam. “Teyūku okpot co'iaiyū” i Deus eap wiwim cīcā wuyju. Wuyjebit ğuisuniap wiwim cīcā dak wuyju. ²⁴ Wuymuisunap wiwim mabuk wuyju. Wuydaxijo buje, wuyetaybit ajop Deus ğuyjom wuymuisun iam. Wuyemumuwiwi bu buje kuka juk iboap ajowiwi ğū. Abu kuy o'jatiat wiwim? Ka'ūma ma! ²⁵ Imēnpit ijo'ibit'ūmat wiwim wuyju. Imēnpuye wuyukpiceğēm ğū wuymuisunap wiwim.

²⁶ Imēnpuxim Deus biōḡbuk kawēnwēn Deus eju wuywebeam. Wuybikuyap muwēnuwēn cebe.

— Apēn xe'e acejekawēn Deus eju? — i wuyju e'em. — Apēn xe'e acejoojuy cexewi? — i dak wuyju e'em. Ceweju jekawēn ām wuyetaybit'ūm pima, je'ūhu'ūm acā wuyju. Deus biōḡbuk pit wuybuywatwan wuywebe jekawēn ām ceweju. Ixe wuya'ōmucanucan wuya'ōbaca'ūm puye. ²⁷ Deus bikuyap taḡ ixē biōḡbuk kawēnwēn Deus eju cebekitkiyū beam. Deus itaybit wuyaḡuyda am. Itaybit ajo-kuḡ ḡu wuyju iam. Itaybit tak ajo ūm ojuy jebiōḡbuk wuywebe iam. ²⁸ Deus xe wuykukpin cīcā. Jebikuyap taḡ cuk wuynaē jebekitkiyūm. Imēnpuye soat wuywebe je'bapukiap xipat je'e wuywebe ixē a'ōbi. ²⁹ Deus itaybit osunuy abuyū webekitkiyūm je'e iam ipi mujurūḡ awap.

— Okpot ixeyū waḡōm je'e — io'e kuyje. — Ade okpot kitpitpiyūm je'e — io'e.

Ixeyū ma o'tomuwā jekpot co'iyūm. ³⁰ Imēn tomuwā'ibiyū o'taē jebekitkiyūm.

— Eyju cūḡ ma oxe — i'e'em taē'ibiyū be. — Okpot co'iyūm epesop — io'e imucūḡ'ibiyū be.

Deus dipap kuḡ acesop. Imēneju soat wuywebe jebapukiat xipat je'e wuywebe Deus a'ōbi, Deus ikukpin wuyxe buye.

³¹ Soat xipat je'e wuywebe iap kay ḡebum pima apēn xe'e ace'e? Deus wuywebe ja'ōbacaap ūm puje, te'e ma je'e wuykaykay kūyjobit'ūmayū. ³² Deus jekpot o'taxijo ḡu yaokaap puxim. O'ḡudot ma ijodi ce'ū ām soat peam wuywebeam. Ixe dak tacup xe'e je'e ḡasū soat ūm ām wuywebe—xipacat ūm ām? Tacup ḡu je'e! ³³ Deus ma e'em wuywebe:

— Ikērēat kuḡ ḡu eyju oxe — i.

Imēnpuye abu kuka o'e wuywebe: — Ikērēat kuḡ eyju Deus xe — i—Deus emunaēyū be? Ka'ūma ma! ³⁴ Jesus Cristo

kuy oe'ũ ikêrêat mujurũgrũgãp teida am. Imênpuye ka'ũma be ma “Ikêrêat cuk adi epeğujurũgrũgiapte juy epeteida,” i'e but wuywebe. Ixe dak waram ģuto o'jetait. Deus xe ģasũ omuy. Deus a'õbacaap co'i ixex ya'õbaca. Ixe dak kawênwên Deus eju wuywebeam. ³⁵ Ijodiat pe Cristo mubu'un pa'ore ikukpin wuykuk am. Itabut'ũmayũ aco'i ikêrêm wuykuk. Ipiat aco'i ip supi'ajoat wuywebe. Wuymunapõn aco'i ip wuyka bewi. Wuyrem aco'i aceku. Wuydadaybot aco'i aceku. Wuyaoka pinap cocom aco'i aceku. Wuyaoka ip aco'i pajam. Ka'ũma be bit Cristo mubu'un put ikukpin wuykuk am. ³⁶ Imên e'em Deus ekawên tup:

Ocaoka pinap cocom oceju soat kabia, ebekitkit oceju buye, i. Ovelha kukap puxim ip ocekuğ—yaokam pimaap puxim, i.

Ibo dup ekawên puxim xipat'ũmat jebapukpuğ wuywebe. ³⁷ Inaka wuya'õbacaap mu'ũm pa'ore ip. Soat em wuycokcoğ acesop ipiat'ajojom ma'ğũ wuyju, Cristo xe wuykukpin puye; ixex wuya'õmucanucan puye dak. ³⁸ Imên wuyetaybit cĩcã ka'ũma be ma Deus mubu'un put ikukpin wuykuk am. Wuye'ũ buje, ixex wuykukpin acesop, wuyetait pima dak. Deus ekawên tojtot'ukayũ be ixex mubu'un pa'ore xipan wuykuk am—kũyjobit'ũmayũ be. Iecuğcuğapap pe dak ixex mubu'un pa'ore xipan wuykuk am—ijodiacayũ—kũyjobit'ũmayũ. Kabi watwat pe dak ixex mubu'un pa'ore xipan wuykuk am—kũyjobit'ũmayũ. Ka'ũma ma ixex mubu'un ģasũ. Ģuyjom tak ibu'u ģũ je'e xipan wuykuk am. ³⁹ Ixex ibu'u ģũ xipan wuykuk am wuyju um pima, badi bima dak. Deus xe wuykukpin cĩcã, wuykukukat Jesus Cristo kay wuyetabut puye. Imênpuye ka'ũma be ma, Deus emumuğẽ be ma ixex mubu'un put xipan wuykuk am.

9

¹⁻² — Oğuycũğ cĩcã obadipyũ kay—Judeuyũ kay — i õn e'em.

Imu'ũm pa'ore ma oğuycũğap. Icẽmãn õn e'em eywebe. Cristo kay wetabut. Imẽnpuye napapa'uk ğu õn. Ibiõğbuk xipacat omuy owebe wağuy mucũğucũğ. Imẽnpuye napa ğu õn e'em:

— Oğuycũğ cĩcã obadipyũ kay—Judeuyũ kay — i.

³ Obikuy jĩjã Deus pe okitpitpiyũ mutabun am Jesus kay. Obadipyũ ip. Pũğ ma ocedobu bit.

— Bay, wũy ma oğuy Cristo wi soat em ipiat'ajojom ewebe obadipyũ daxijoap teim — i õn e ojuy aco'i Deus pe.

⁴ Obadipyũ Israel naxeğebitbit. Kuyje:

— Eyju webekitkiyũ — io'e Deus cebe ip.

Deus ixeyũ o'jomuy jebekitkiyũm. Deus jedipap o'ğũm cebe ip jewejo'i i'e am.

— Xipan õn jeykuk — i juk adi o'e'e Deus cebe ip. — Ade jĩjã je'e ip enaxeğebitbiyũ — i juk adi o'e'e cebe ip. — Ipi oğũm eyipim — i juk adi o'e'e. Jekawẽn o'ğuwẽn Moisés pe ixeyũ awẽ am. Icẽmãn ip Deus mubuyxixin.

— Eynaxeğebit ma otaẽ ipi dağayũ daxijojo'ukan — i juk adi o'e'e Deus cebe ip.

⁵ Israel ipotpot naxeğebitbiyũ ip—doze beayũ naxeğebitbiyũ. Ijodi ikap puje Cristo dak ixeyũ badim o'e. Ixe Cristo soat podi ma ya'õbacaat.

— Soat podi ma en a'õbuyxi — i juy acece cebe.

Soat em ma juy imẽn acece.

⁶ Deus ja'õ dağ ğu e'em, xepxep ã Judeuyũ itabut ğasũ Deus kay buye — i'ũmğũ juy ace.

Soat ğu Israel naxeğebitbit Deus emunaeyũ—pũğpũğ ã.

⁷ Soat ğu Abraão naxeğebitbit tak taxeğebitbicat Deus xe—pũğpũğ ã.

— Pũğat taxegëbitbit acã enaxegëbitbicat oxe—Isaque naxegëbitbit acã — i juk o'e Deus Abraão be.

⁸ Imêneju wuyetaybit soat ġu Abraão naxegëbitbit Deus o'taë jebekitkiyũm iam. Deus a'õ dağ o'kapiat taxegëbitbit acã Deus ebekitkiyũ. Wara'at taxegëbitbit pit ka'ũma.

⁹ — Wara'at koato dak oajëm ekay ija ekaxi ma — i mo a'ģu o'e Deus. — Ija ekaxi ma Sara i'it'et je'e — i juk o'e Deus Abraão be.

Imën Deus o'jekawën Abraão be.

¹⁰ Wara'at ekawën tak oğuwën eymutaybit am soat ġu Deus o'taë—pũğpũğ ã iam. Deus o'jekawën Rebeca eju xepxepayũ yuk pe bima—wuydobu Isaque ipotpoyũ yuk pe bima.

¹¹⁻¹² — Iwağo kũyjobit jeenuy jekitpit a'õ kay — io'e Deus Rebeca be xepxepayũ yuk pe bima.

Xipat'ũmat o'ģuğë ġu buk ip—xipacat tak ka'ũma. Deus pũğ ma jebekin o'taë. Wara'at pit ka'ũma. Apën kuy bima jewağuyğuy osunuy iap tağ o'taë. Apën ixeyũ juk adi oekuku iap tomuju ġu o'taë. Jebikuyap tağ acã o'taë.

¹³ Imën e'em Deus ekawën tup: Jacó ikukpin o'e oxe, Esaú bit ikukpin ġu oxe o'e, i.

Imën o'tupmubararak ip Rebeca iyũ muwënuwën.

¹⁴ Pũğ ma o'taë, wara'at pit ka'ũma. Imënpuye:

— Deus cũğ ġu — i du ace'e?

Imën ġu juy ace! ¹⁵ Imënpuye:

— Wetabotaidabotbot pin pima, wetabotaidabotbon oce — io'e Deus Moisés pe. — Obu'u bima bit, wetabotaidabotbon ġu oce — io'e cebe. Imënpuye:

— Wemukaypinpucayũ kay acã wetabotaidabotbon oce — io'e Deus Moisés pe.

¹⁶ Imën Deus itabotaidabotbot wuykay “Etabotaidabotbon cuy eğuy oce kay,” i wuyju e'eap tomuju ġu, wuyju xipacat mujurũğrũğap tomuju ġu dak. Ixe itabotaidabotbon

wuykay, itabotaidabotbot pin puye acã. ¹⁷ Iměn e'em Deus ekawěn tup—Faraó be kuyje o'jekawěn iaptup—Egito eipi kukukat pe o'jekawěn iaptup:

“Ōn ma juk emuy adeayū kukan,” io'e Deus, i. “Ade em wa'ōbacaap oğubapukpuk etabutpe,” io'e Deus, i. “Iměnpuye soat kaka watwat itaybit je'e obuten. Itaybit ip je'e Deus soat podi ma ya'ōbacaat iam” i'e'em Deus, i.

Iměn e'em Deus ekawěn tup. ¹⁸ Iměneju Deus itabotaidabotbot jemukaypinpucayū kay. Kūyjobit'ūmayū mukūyjobit'ūm'ūm tak biğ ma.

¹⁹ — Deus ma “Ăğ jeenuy itabut'ūmān” i'e'em Judeuyū be bima, cūğ ğu Deus pe i'e am cebe ip “Ipiat osupi'ajoat eywebe eyetabut'ūm puye,” i kuka ece te'e ma owebe. — Deus ibu'u bima, itabut pa'ore ip — i te'e ma kuka ece owebe.

²⁰ — Tapu, iměn ğu juy ece — i ōn pit e'em. Ecede ğu juy Deus pe:

— Apěnpuye dak ěn iměn omuğē? — i'ūmğū e'em itīğ'a bit jamuğēat pe.

²¹ Wuynōm muğēğē'ukat jebikuyap tağ yamuğēğēm. Pūğtōm pewi ma xepxep'a yamuğēğēm. Pūğ'a yadeiboğat'a yamuğēğēm. Wara'at'a bit yadei'icat'a yamuğēğēm. Jebikuyap tağ ma yamugēğēm.

²²⁻²⁴ Wuynōm muğēğē'ukat puxim Deus Judeuyū kuğ. Jebikuyap tağ ma ip ikuğ. Jetakomaap mubapuk ojuy osunuy kūyjobit'ūmayū be. Ja'ōbacaap mubapuk ojuy dak osunuy. Ğuyjom pit ipiat supi'ajoat cebe ip, kūymobit'ūm puye. Inaka toğa osunuy jetakomaap kuğ—ade koato. Ipiat o'supi'ajoat ğu cebe ip. Warara'acayū nomuwāwām jebekitkiyūm pima, ipiat o'supi'ajoat ğu Judeuyū be—kūyjobit'ūmayū be. Iměn Deus cuk wuynaē

jebekitkiyũm. Pũğpũğ wuy'in Judeuyũ. Warara'acayũ Judeu'ũmayũ. Deus pit soat wuynaẽ jebekitkiyũm.

— Ğasũ bit okpot kay itabucayũ acã webekitkiyũm je'e — i juk adi o'e'e Deus jewebe ma.

Imẽnpuye ixex juk wuynaẽ wuyetabut am Jesus kay.

— Wetabotaidabotbot eykay — i juk adi o'e'e jekpot kay itabucayũ be. — Ojo'i je'e ip jedipap kuğ okpot kay itabucayũ — i juk adi o'e'e Deus jewebe ma.

Imẽğap soat podi ma odip iam jekayayũ mutaybitbin.

²⁵ Imẽn Deus e'em Oséias emudupmubararaktup pe:

“Webekitkin'ũm topibiyũ webekitkiyũm je'e,” io'e Deus, i.
 “Ikukpin ğu ip osodop oxe iayũ ikukpin je'e oxe,”
 io'e, i.

²⁶ “Eyju dak webekitkit ğu,” i mo a'ğũ o'e Deus cebe ip pũğ ka be ma, i. Ğuyjom pit: “Webekitkit eyju—soat em itaicat ebekitkit,” i je'e Deus ibo ka be ma, i.

Imẽn Deus e'em Oséias emudupmubararaktup pe, apẽn Judeu'ũmayũ dak Deus ebekitkin je'e iap tup pe.

²⁷ Isaías tak Israel naxeğebitbit muğẽaptup o'tupmubararak:

Israel naxeğebitbit ade jĩjã—ka'oririt puxim, i. Xepxep ã bit Deus idaxijo, i. ²⁸ Deus ipiat supi'ajoat soat kũyjobit'ũmayũ be, i. Apẽn kuy o'e'e iap tağ ipiat supi'ajoat cebe ip, i. Ğaxĩn ma ipiat supi'ajoat cebe ip, i. Pũğ em ma ipiat supi'ajoat cebe ip, i.

Imẽn Isaías e'em jemudupmubararaktup pe. ²⁹ Wara'atup pe imẽn ibararak—Isaías emudupmubararaktup pe—kuy bima o'tupmubararakiatup pe:

Wuykukukat soat podi ma ya'õbacaat, i. Ixex pũğ wuy'inat taxijo'ũm pima, soat kuka juk oap—apẽn Sodoma ka watwat'ũm'ũm oap iap puxim—apẽn Gomma ka watwat'ũm'ũm oap iap puxim, i.

Imēn ibararak opop Isaías emudupmubararaktup pe—apēn Deus pūḡpūḡ ã Judeuyū idaxijo iap tup pe.

³⁰ — Apēnpuye ade Judeu'ūmayū itabut Jesus kay xepxep ã Judeuyū itabut pima? — i du eyju e'em owebe? Apēn cūḡ ma ajeku Deus xe iap o'jokudada ḡu Judeu'ūmayū. Inaka:

— Eyju cūḡ ma oxe — io'e Deus cebe ip, Jesus Cristo kay itabut ip puye.

³¹ Tūybe cūḡ ma acesop Deus xe wuyawēwēap ekawēn taḡ wuyekuap tomuju iān o'e ip Judeuyū bit—Deus emunaēyū.

— Cūḡ ma eyju oxe — i'ūmḡu o'e Deus pit cebe ip, iboap ekawēn taḡ ceku ba'ore cebe ip puye.

³²⁻³³ Itabut ḡu ip osodop cūḡ ma wuyju Deus xe wuyetabucap tomuju iap kay. Imēnpuye:

— Cūḡ ma eyju oxe — i'ūmḡu o'e Deus cebe ip. Tūybe cūḡ ma acesop Deus xe wuyawēwēap ekawēn taḡ wuyekuap tomuju iān o'e ip. Ibu'u ip o'e jetabut am Jesus Cristo kay. Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Pūḡ'a oyamuy Sião ka be wita'a, i. Iḡo'a be Sião ka watwat jeweikaka, i. Je'at'at ip ya be, i. Cekay itabucayū bit soat em icokcok jeedop ip jetabucap kuḡ, i.

Iboap tup ekawēn pe Cristo wita'a buxim e'em—Judeuyū jeweikaka'ibiyū buxim.

10

¹ Okitpitpiyū, obikuy jĵjã Deus pe obadipyū daxijo am.

— Bay, obadipyū juy etaxijo — i ãn e'em Deus pe. — Israel naxeḡebitbit cuy etaxijo — i ãn e'em cebe.

² Ixeyū dak ibikuy jĵjã Deus bikuyap taḡ jeku am. Kawēn icēmān pit itaybit ḡu ip. Apēn cūḡ ma aceku Deus xe iam itaybit ḡu ip. ³ Imēn itaybit ḡu ip osodop Deus acã wuymucūḡucūḡ iam. Imēnpuye jaḡuy daḡ ma ip

jewemucũğ ojuy osodop. Deus wuymucũğucũğ Jesus Cristo kay wuyetabut pima. Iměnpit ip ibu'u osodop jetabut am cekay. ⁴ Cristo oajěm ijodi wuymucũğ ģm. Wuymucũğaptei o'teida je'ũām. Cekay wuyetabut pima acā, cũğ ma acesop Deus xe. Iměnpit:

— Wuyawěwěap ekawěn tağ wuyeku buje cũğ ma acesop Deus xe — i'e'em ip te'e ma.

⁵ Iměntak: “Cũğ ma acesop Deus xe wuyawěwěap ekawěn tağ wuyeku buje” i te'e ma e'e'ukayũ o'yawě Moisés kuyje.

— Soat tağ cekawěn tağ ceku buje, kuka juk cũğ ma o'e ip Deus xe — io'e Moisés cebe ip.

⁶ — Cristo kay eyetabut puje acā cũğ ma eyju oxe — i'e'em Deus pit. — Ixe eymucũğucũğaptei kuy o'teida — i'e'em Deus.

Pũğpũğayũ bit te'e ma e'em:

— Cristo o'teida ģu buk — i.

Iměnpuye te'e ma e'em ip:

— Abu paxi jeu kabi kay Cristo mukop am wuymucũğ ģm?” i.

Iměn ip te'e ma e'em itabut'ũm puye ixekuy o'kop ijodi wuymucũğ ģm iap kay.

⁷ — Abu paxi je'kop ce'ũ'ũayũ dopdopap pe Cristo muyu am wuymucũğ ģm? — i te'e ma e'em ip.

Iměn te'e ma e'em ip itabut'ũm puye Cristo waram ģuto o'jetait wuymucũğ ģm iap kay. ⁸ Iměn e'em Deus ekawěn tup pit:

Eyetaybin put cũğ ma wuyju Deus xe wuyetabun puje iam, i. Iboap ekawěn kuy epejojo, i. Kuy iboap ekawěn epeğuwěn, i. Kuy ģebum epesop iboap ekawěn kay, i.

— Cristo kay eyetabun cuy epesop — i ãn e'em pima, iboap ekawěn imuwěnuwěn ãn. ⁹ Iměneju Deus jeydaxijo. “Jesus ocekkukat,” i ey'e buje, Deus jeydaxijo. Deus waram

Jesus o'ğutait ce'ũap tomukadi iap kay eyetabut pima, ixē jeydaxijo. ¹⁰ Jesus kay wuyetabun puje, Deus e'em wuywebe: — Cũğ ma eyju oxe — i. “Jesus ocekukukat,” i wuy'e buje dak, Deus wuydaxijo. ¹¹ Imēn e'em Deus ekawēn tup: “Cekay itabucat soat em icokcok jeenuy jetabucap kuğ,” i. ¹² Imēn Judeu Judeu'ũmat co'i Deus xe. Jesus Cristo soat kukukat—Judeu kukukat, Judeu'ũmat kukukat tak. Imēntak ixē soat em xipan soat kuğ—“Obuywatwan cuy eğuy” i'e'em cebe iayũ kuğ—Judeuyũ kuğ, Judeu'ũmayũ kuğ tak. ¹³ Imēn e'em Deus ekawēn tup: “Obuywatwan cuy eğuy, ocekukukat,” i'e'e'ukayũ idaxijo—soat ip idaxijo, i.

¹⁴ Ixē kay itabut'ũm pima bit, “Obuywatwan cuy eğuy” i'e ba'ore je'e cebe ip. Ixē ekawēn co'ũm pima, iba'ore je'e cebe ip jetabut am cekay. Warara'acat ixē ekawēn muwēn'ũm pima, ya'ijo ba'ore je'e cebe ip. ¹⁵ Deus pe warara'acat muju'ũm soat ka be bima, ixē ekawēn muwēn pa'ore je'e cebe ip. Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Yawēğtipat muwēnuwēn'ukat ajēmap xipat cĩcā ocexe, i.

Imēn e'em kuyatup.

¹⁶ Soat ğu bit kawēn idipat kay o'e—xepxep ã. Imēn Isaías o'e Deus pe kuyje:

— Okukukat, abu xe'e itabut o'e wekawēn kay? Xepxep ã — i.

¹⁷ Imēneju wuyetabut Cristo kay ixē awēğ tobuxik puje acā. Ayawēğtobuxik tak wara'acat yawēğ muwēn puje acā.

¹⁸ — Judeuyũ bit kawēn idipat o'ya'ijojo — i òn e'em eywebe.

O'ya'ijojo ip. Imēn e'em Deus ekawēn tup—Isaías emudupmubararaktup:

Ixeyũ ekawēn o'ya'ijojo ip soat kaka dağayũ, i. Ağoka'abi dağ o'yawēğmupōğpōğpōğ, i.

Imĕn e'em Deus ekawĕn tup.

¹⁹ Cristo ekawĕn iba'arĕm tu osodop Judeuyũ xe? Iba'arĕm ġu. Imĕn e'em Moisés emudupmubararaktup:

Eyju Judeuyũ, i. Deus kuka Judeu'ũmayũ ġu o'taĕ jebekitkiyũm, i tete ma eyju e'em, i. Itaybit'ũmayũ ġu kuka o'taĕ jebekitkiyũm i tũybe e'em iãn eyju, i. Eyetabutkarey epesop cekay ip, owebe webekitkiyũ ixeyũ naĕ buje, i. Eyetakoma epesop cekay ip, owebe webekitkiyũ ixeyũ naĕ buje, i.

Imĕn e'em kuyatup.

²⁰ Isaías iparara ġu osunuy icĕmãn i'e am. Imĕn e'em cemudupmubararaktup:

Ikudadam'umayũ Deus o'tobuxik, i. Tomuwãwã'ũmayũ kay o'jebapuk, i.

Imĕn e'em Isaías emudupmubararaktup.

²¹ Imĕntak Judeuyũ o'ġuwĕn Isaías. “Kabia bun ‘Eyetabun cuy epesop okay,’ i juk adi o'e'e Deus kũyjobit'ũmayũ be—jekawĕn kay'ũmayũ be,” io'e Isaías.

11

¹ — Deus jebekitkit o'jepere—Judeuyũ o'jepere — i du eyju e'em owebe?

— Ka'ũma! O'jepere ġu — i òn pit e'em.

Òn tak Israel naxeġebit. Abraão naxeġebit òn. Benjamin diwat òn. ² Deus Judeuyũ o'taĕ jebekitkiyũm kuyje ma—ipi mujurũġ puje. Ġasũ dak ixeyũ o'jepere ġu. Elias Israel naxeġebitbit o'ġuwĕnuwĕn Deus pe. Eyetaybit ġu du iboap ekawĕntum? Imĕn e'em ijjudup:

³ “Kariwa, ekawĕn muwĕnuwĕn'ukayũ o'yaoka ip,” i. “Etabutpe tòmte'okuatòm mupikupikap'a o'yamukĕrĕrĕn ip,” i. “Òn acã ocepoyat ekay

itabucayū'in," i. "Ĝasū okudadam ip oaoka am,"
io'e Elias Deus pe kuyje.

⁴ Imem Deus o'jede Elias pe:

"Ēn ā ĝu etabucat okay," io'e Deus Elias be, i. "Ade ma osubuywan ixeyū be okay jetabucap epereap puxim—7,000 beayū," io'e ixē bit, i. "Imēnpuye o'jēĝ'aecōĝcōĝ ĝu ip Baal wap—deusbaro wap 'Ēn acā deus,' i'e am cebe," io'e Deus, i.

⁵ Elias itabēĝ osunuy bimaayū etabucap puxim ĝasū dak pūĝuūĝ ā itabut Judeuyū. Kuyje 7000 be osodop iayū buxim, ĝasū dak Deus pūĝpūĝ o'taē Israel naxeĝebit-biyū'in. Ixeyū o'taē, xipan ip ikuĝ puye. ⁶ Idirpat o'ĝujurūĝrūĝ ip ibuye ĝu o'taē—jexe ikukpin ip puye acā. Idirpat mujurūĝrūĝap tomuju wuynaē bima, jexe ikukpinap tomuju ĝu kuka juk wuynaē.

⁷ Eya'ōpicūĝcūĝ cuy epesop wa'ō kay! Israel naxeĝebit-bit ibikuy osodop Deus pe jemucūĝ ām. Imēnpit cūĝ ĝu o'e ip cexe. Xepxep ā ixeyū'in cūĝ ma o'e cexe—kuy o'taē'iyū acā. Apēn cūĝ ma acesop Deus xe iap iba'arēm osodop warara'acayū xe. Ya'ōpi'ūmayū buxim ip osodop Deus a'ō kay. ⁸ Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Deus ixeyū oo'ĝubu'un jekay itabucan, i. Deus ekawēn iba'arēm cexe ip cekawēn cocom ma'ĝu ip, i. Ixeyū dak itabut ĝu cekay kawēn icēmat a'ijojom ma'ĝu ip, i.

Ibodup ekawēn puxim ĝasū dak itabut ĝu ip Israel naxeĝebitbiyū. ⁹ Imēn Davi dak o'e:

Jewemuĝuykukukum ip jekukum, i. Cedaĝ'ūm cīcā ip jewaĝuyĝuy, i. Imēnpuye cūĝ ma Deus pe ipi-atpi'ajoan cebe ip, i. Ixeyū juy jewemuĝuykuku wuyju wasū muĝuykukukum ibu am iap puxim, wuyju puca muĝuykukukum ibu am iap puxim tak, i. ¹⁰ Ita'ūmat puxim cuy jeku ip, i. Ipoxiat kukat puxim cuy ip ipiat supi'ajo, i.

Imēn Davi o'e kūyjobit'ūmayū be.

¹¹ Soat em ġu bit jeedop ip cedaġ'ūma je waġuyġuy Judeuyū—darem ma. Soat kabia ġu Deus ipiat supi'ajoat ixeyū be—darem ma. Judeuyū ma kūyjobit'ūm osodop. Deus pit Judeu'ūmayū daxijom Judeuyū etabutkarey am. Deus ibikuy Judeuyū etabutkarey am Judeu'ūmayū kay taxijo ip puye.

— “Wuyju dak cuy acetabun Deus kay ixē be wuydaxijo am,” i xe'e je'e Judeuyū io'e Deus jewebe ma.

¹² Judeuyū kūyjobit'ūm osodop. Imēnpuye Deus Judeu'ūmayū daxijom o'e ġasū. Itabut ġu ip osodop Judeuyū. Imēnpuye Judeu'ūmayū itabut e'em ġasū. Ģasū Deus xipacat ūmūm Judeu'ūmayū be Judeuyū kūyjobit'ūm puye. Ģuyjom pit bŭrŭmaku ip je'e itabut Judeuyū. Deus itaybit bŭrŭku iam. Ixeyū itabun puje, ibodi ma xipacat je'ġŭm cebe ip.

¹³ Judeu'ūmayū, eywebe ma ōn kawēnwēn ġasū. Deus cuk omuju ja'ōbi jekawēn muwēn ām eywebe. Ocokcok cīcā cekawēn muwēnuwēn. ¹⁴ Obadipyū itabutkarey je'e xe'e eykay, ade Judeu'ūmayū itabun puje. Obadipyū dak xe'e itabut je'e Jesus kay—Judeuyū. Imēn Jesus ixeyū'in idaxijo. ¹⁵ Deus Judeuyū kay'ūm pima, xipacat o'e Judeu'ūmayū be. Deus bureyūm o'e ip. Deus pe waram Judeuyū kay buje bit, ibodi ma xipacat je'e soat peam ijodiat peam. Waram ce'ūat mutaicap puxim xipacat je'e.

¹⁶ Pāo'a ya'īn ma xipacat pima, soat'a daġ xipacat. Imēnpuxim tŭmŭn'ip'ip tābu xipacat pima, soat'ip taġ xipacat. Imēnpuxim Deus kuy bima itabucayū kay bima, ġasūayū kay dak je'e itabucayū kay. Abraão kuy bima itabucat osunuy. Deus ebekit osunuy. Imēnpuye ixē naxeġebitbiyū dak Deus ebekitkiyū. ¹⁷ Wuyju oliveira'ip takū dakatkan tiptaġat takū muy am ixē nakū dieġ. Idibi mujujum wuyju iġo dakū kay takū nojēm ām.

Imēnpuxim pūḡpūḡ Judeuyū'in kuy o'takūdakat'iatakū buxim. Ixeyū oibu'un Deus ebekitkiyūm itabut'ūm puye. Eyju bit Deus ebekitkiyūm epesop eyetabut puye. Eyju Judeu'ūmayū. Imēnpuye eyju o'takūmuyiatakū buxim—tiptaḡatakū buxim. ¹⁸ Tābu tābuetait takūkē buye ḡu. Takū bit takūetait tābube buye. Imēnpuye:

— Deus Judeuyū kay ḡu—ocekay acā — i'ūmḡu juy epe'e. — Ocejū acā ixē juk ocenaē jebekitkiyūm — i'ūmḡu juy epe'e.

¹⁹ — Tiptaḡatakū muyap co'i Deus ocemuy jebekitkiyūm Judeuyū dieḡ — i eyju aco'i e'em.

²⁰ Icēmān eyju e'em. Imēnpit takū dakacap puxim darem Deus Judeuyū kay ḡu osunuy Cristo kay itabut'ūm puye. Jebekitkiyūm cuk eymuy ixeyū dieḡ Cristo kay eyetabut puye. Imēneju:

— Ocejū acā Deus ebekitkiyū — i'ūmḡu juy epe'e.

Eyday'em'um ma juy epesop eyetabucap epereap puxim!

²¹ Takūdakacap co'i Deus ipiat o'supi'ajoat Judeuyū be itabut'ūm puye. Ipiat o'supi'ajoat cebe ip takūat puxim ma'ḡu ip. Eyetabut'ūm pima, eywebe dak ipiat supi'ajoat.

²² Cristo kay itabut'ūm puye Deus ipiatpi'ajoan Judeuyū be ibima, “Cūḡ ma Deus,” i wuyju e'em. Cristo kay ip puye, Judeu'ūmayū kay jījā ibima dak, “Xipat cīcā Deus” i wuyju e'em. Eyju bit eyday'em'um cuy epesop Cristo kay eyetabucap epereap puxim. Eyetabucap epere buje, eyju dak takūdakacatakū buxim epesop. ²³ Judeuyū oibu'un Deus ebekitkiyūm. Itabut ḡu o'e ip cekay. Imēnpuye Deus tak oibu'un cekay ip takū dakat'ibit puxim. Waram ibikuy buje bit, waram Deus ebekitkiyūm jeedop ip waram o'takūdakat'iatakū muyap co'i. Iba'ore ḡu Deus pe imēḡap. ²⁴ Eyju Judeu'ūmayū. Tiptaḡatakū buxim eyju. Tiptaḡatakū imēn atakūmuy oliveira'ip pe. Imēnpuxim kuy bima Deus ebekitkiyūm ḡu epesop. Ḡasū bit ixē

ebekitkiyũm epe'e. Imēnpit Deus pe iba'ore ġu waram Judeuyũ muy am jebekitkiyũm o'takũdakāt'iatakũ muyap puxim oliveira'ip pe. Itabun puje, waram ixeyũ jomuy jebekitkiyũm.

²⁵ Soat em ġu Judeuyũ ibu'u jeedop jetabut am Cristo kay. Deus Judeu'ũmayũ mutabutbun pima acã, ibu'u ip jeedop—Deus jemunaẽ'ibiyũ mutabutbun pima. Deus iboam ibikuy osunuy kuy bima ma. Bũrũmaku itabut je'e ip. Wuyxe bit iba'arēm osodop iboap. Ġasũ acã òn iboap muwēnuwēn eywebe ibapuk o'e owebe ġasũ bit puye. Okitpitpiyũ, ġebum cuy epesop iboap kay “Deus oceju acã juk ocenaẽ jebekitkiyũm” i ey'eap puxim. ²⁶ Deus soat Judeuyũ idaxijo. Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Ipi watwat taxijojo'ukat jajēm Sião ka watwat xewi, i. Soat ikērēat ju'uk Jacó naxeġebitbit pewi—Judeuyũ bewi, i. ²⁷ Ixeyũ bewi ikērēat uk puje, apēn kuyje juk adi ocece cebe ip iap taġ oce, i.

²⁸ Pũġpũġ Judeuyũ Jesus ekawēn kay ġu o'e ip. Imēnpuye ip Deus kay itakomaat co'i o'e. Iboap puye eyetabut put Jesus Cristo kay, Judeuyũ ġu ma'ġu eyju. Kuyje bit Deus Judeuyũ o'taẽ jebekitkiyũm. Kuyje:

— Webekitkiyũ eyju — io'e ixeyũ ebika be—Abraão be, Isaque be dak, Jacó be dak.

Imēnpuye ikukpin cĩcã ip cexe. ²⁹ Deus pit jewaġuy-muwarururun ġu—pũġ taġ ma yaġuy. “Xipan ixeyũ ojukuk” i'e buje, xipan ma ixeyũ jukuk. “Xeyũku otaẽ webekitkiyũm” i'e buje, ixeyũ inaẽ jebekitkiyũm. ³⁰ Imēneju Deus itabotaidabotbot ġasũ eykay, Judeuyũ kũyjobit'ũm pima. Kuy bima juk adi epesop kũyjobit'ũm ixē a'õ kay. Ġasũ bit itabotaidabotbot eykay. ³¹ Judeuyũ kũyjobit ġu Deus a'õ kay ġasũ, Deus itabotaidabotbot eykay buye. Ġuyjom pit itabotaidabotbon je'e ixeyũ kay eykay itabotaidabotbocap co'i. ³² Jewejojo'i ma ip kũyjobit'ũmap

kuḡ Deus xe—Judeuyũ, Judeu'ũmayũ dak. Imēnpuxim ma jewejojo'i ma itabotaidabotbon je'e cekay ip.

³³ Soat podi ma Deus xipat wuykay! Ka'ũma ma iba'arēm cexe. Soat podi ma itaybitbit tak. Iba'ore wuywebe bit wuyetaybitbit am apēn ixē jewaḡuyḡuy iam. Iba'arēm wuyxe bit ixē jewaḡuymuḡēḡēmap. ³⁴ Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Ka'ũma ma itaybit apēn Deus jewaḡuyḡuy iam, i.
Ka'ũma ma ixē awēwēm, i. ³⁵ Ka'ũma xe ma ixē eweroap opop, i.

Imēn e'em Deus ekawēn tup.

³⁶ Soat Deus emumuḡē. Ya'ōbi soat kake. Cebeam tak kake soat. Soat kake “Soat podi ma ēn xipat ocexe” i'e am cebe.

— Soat podi ma Deus ya'ōbuyxi, idip tak — i juy ace cebe dak.

Soat em ma juy imēn acece.

12

¹ — Okitpitpiyũ, epeyeweũm Deus pe soat em kūyjobit am ya'ō kay — i ōn e'em eywebe.

Apēn kuyje wũnca ũmap puxim cuy epeyeweũm cebe. Deus itabotaidabotbot wuykay iap ibapuk cĩcã wuyxe. Imēneju kūyjobin cuy epesop ya'ō kay. Eycokcoḡ cuy epeyekapik cebeam. Ibikuyap taḡ cuy epeku imucokcok am. Ixe a'ō kay kūyjobit pima, te'e ḡu kuka epe'e cebe “Ēn xipat ocexe” i. Icēmān imēn kuka epe'e. ² Deus kay'ũmat ekukuap puxim ḡu juy epeku. Deus pe juy epeyewaḡuy-muisunat. Ixe be eyaḡuymuisun puje, eyetaybit epe'e apēn Deus ibikuy wuyeku am iam. Iboam eyetaybit pima xipan epeku itabutpe. Ikērēat kuḡ ḡu epesop cexe. Soat em Deus mucokcokcoḡ epeku.

³ Deus kuy ja'ōbacaap o'ḡuōm owebe jekawēn muwēn ām soat pe. Imēnpuye ōn jeymukūyjo Deus bikuyap taḡ

eyeku am. Eyağuytoğ cuy epesop jewewekay. Ajo i'e but eywebe iap pe ma juy epeyekapik—wara'at pe bit ka'ūma. Deus ma o'ğūm eyekapik am. Ajo eyxe ibapuk imuğē ām iat Deus ma o'ğūm eywebe. ⁴ Ade opop wuyjebit pe—wuyeta, wuyba dak, wuyi dak. Imēnpit pūğpūğpūğ soat muğēğēm ip. Soat cewedapdepdapdep. Onejujujun ma. Soat wuyju ikuğiat wara'at puxim ğu—jexeat puxim ğu. Wara'at tak imēnpuxim ma ikuğ. ⁵ Imēnpuxim tak wuyju—Jesus Cristo kay itabucayū. Ade wuyju. Pūğat puxim pit wuyju Cristo eju mūğ'i wuyju jekukum puye. Jewebuywatwan wuyju wuyekapikap kuğ wuyjebit puxim. ⁶ Deus xipan wuykuğ. Imēnpuye ixē ja'ōbacaap ūmūm soat pe wuywebe wara'at pe jekapik am jebeam. Pūğpūğayū wuy'in ya'ōbacaap kuğ ixē ekawēn muwēn ām. Ixeyū juy jeedop imuwēnuwēn. ⁷ Warara'acayū wuy'in pit ya'ōbacaap kuğ warara'acat peam kapik am. Ixeyū juy jeedop warara'acat puywatwan. Warara'acayū wuy'in pit ya'ōbacaap kuğ warara'acat mutaybit am. Ixeyū juy jeedop warara'acat mutaybitbin. ⁸ Warara'acayū wuy'in ya'ōbacaap kuğ warara'acat a'ōmucan am. Ixeyū juy jeedop warara'acat a'ōmucanucan. Warara'acayū bit ade kuğ jebubut kuğ. Tacum ğu juy jeedop ip. Ade ma juy jeğūmğūm ip ikuğ'ūmat pe. Warara'acayū bit ya'ōbacaap kuğ warara'acat kukan. Ya'ōpuruğ ğu juy jeedop ip ikuğ—ya'ōdidin ma. Warara'acayū bit ya'ōbacaap kuğ tadaybocayū buywat am. Icockoğ cuy jeedop ip ixeyū buywatwan.

⁹ Jewexe ğu ikukpin eyxeat epejukuk—icēmān. Ikērēat kay ğu juy epesop. Xipacat acā epeğujurūğ. ¹⁰ Ikitpitpiyū eyju, Cristo kay eyetabut puye. Imēnpuye xipan cuy epeyewekuk eyduk'a beat kukpinap co'i. Ibuyxim cuy epeyewekuk. ¹¹ Eybu'u'um ğu juy epesop kapik am. Kapikpik'ukayūm cuy epesop. Wuykuukat peam cuy

epesop kapikpiğ. Eycokcokap kuğ cuy epesop kapikpiğ cebeam. ¹² Soat em Deus xe wuyetait acesop iap wiwim wuyju. Imēnpuye eycokcoğ cuy epesop. Eyukpiceğēm ğu juy epesop xipat'ūmat jebapukpuğ eykay bima dak. Deus eju kawēnwēğap cuy epeyepēğu. ¹³ Eybubut'in cuy epeğūm ikuğ'ūmat pe—itabucayū be. Xipan cuy powatwat epeğūōm eyduk'a be.

¹⁴ Itabut'ūmayū eykaykay bima:

— Bay, ipiat cuy esupi'ajoat cebe ip — i'ūmğū juy epe'e Deus pe. — Xipan cuy ejukuk ip — i acã.

¹⁵ Icocokayū xe bima, eyju dak eycokcoğ epesop. Waayū xe bima, eyju dak epetōtōn. ¹⁶ Pūğ tağ ma juy epeyewağuyğuy.

— Soat podi ma oceju xipat — i'ūmğū juy epe'e. Ibuyxi'ūmat ekapikap cuy epejoixik ğu.

— Soat podi ma ocetaybit cĩcã — i'ūmğū juy epe'e.

¹⁷ Warara'acat pe ikērēm eykuk puje, ikērēm ğu juy epejukuk ikērēm eykukapteim. Xipan cuy epeku soat etabutpe warara'acat pe eymuymuyap puxim. ¹⁸ Eywebe iba'ore'ūm pima, kaba'ūm cuy epesop soat eju eyxeat eju. ¹⁹ Okitpitpiyū, Deus acã juy ipiat supi'ajoat ikērēat kukayū be. Imēnpuye epeyeweik ğu juy—pūğ em tak ka'ūma. Imēn e'em Deus ekawēn tup:

“Ōn ma oceweik,” i'e'em wuykukukat, i. “Ōn ma ipiat osupi'ajoat cebe ip ikērēm eykukapteim,” i.

²⁰ Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Ekay itakomaat ire bima, eğuykōn cuy, i. Puybit cuy eğūm cebe, i. Ibipuruk pima, idibi juy etiūm cebe, i. Imēn isūsūn cĩcã je'e, i. Iğuycūğ je'e xipan'ūm ekuğ pima, i.

²¹ Ikērēat muğēğē'ukayū be juy ikērēat muğēan ğu eywebe. Xipacat'in cuy epeğūğē ixeyū beam imubu'un am ip ikērēat kay.

13

¹ Kūyjobin cuy ajop iecuḡap ebekitkit a'ō kay. Deus ma ixeyū o'jomuyat ipi watwat kukan. Imēnpuye soat ixeyū opop Deus a'ōbi. ² Imēnpuye iecuḡap ebekitkit a'ō kay'ūmat Deus o'jomuyiat a'ō kay ḡu. Ipiat supi'ajoat ip jewēju ma. ³ Xipacat mujurūḡrūḡ'ukayū ḡu iparara iecuḡap ebekitkit puxim—ikērēat mujurūḡrūḡ'ukayū acā. Ya'ōbuyxiayū buxim eyparara pin'ūm pima, xipacat cuy epeḡujurūḡ. Xipacat mujurūḡ puje:

— Xipat ma eyju ocexe — i je'e ip eywebe.

⁴ Deus ma ixeyū o'jomuyat eykukan. Xipan eykuk ojuy ip. Eywebe ikērēat mujurūḡ puje bit, eypararam cuy epesop cebuxim ip. Deus ixeyū o'jomuyat ipiatpi'ajoan ikērēat mujurūḡrūḡ'ukayū be. Imēnpuye cūḡ ma cebe ip ipiatpi'ajoan wuywebe. ⁵ Imēneju kūyjobin cuy epesop iecuḡap ebekitkit a'ō kay. “Deus aco'i ipiat supi'ajoat ocewebe kūyjobit'ūm pima,” i wuyju e'em puye ḡu kūyjobin cuy ajop ixeyū a'ō kay. Cedaḡ ma wuywebe kūyjobit am ixeyū a'ō kay buye juy kūyjobin ajop ya'ō kay ip.

⁶ Xipan kapikpiḡ pima, Deus a'ōbi ip kapikpiḡ eykukayū. Deus ma dinheiro bubu'ukayū dak o'jomuyat wuykukan. Imēneju wuyedinheirom wuyju dak imposto deidadam cebe ip. ⁷ Eyeweroap cuy epeteida cebe ip. Eipi etaxa dak cuy epeteida. Ibuyxim cuy iecuḡap ebekitkit epejukuk. Ixeyū a'ō mupubutbun ḡu juy epesop.

⁸ Eyeweroap kuḡ ḡu juy epesop. Eyeweroap cuy epeḡu'ūm. Ikukpin warara'acat kuḡ pima, wuyeweroap ateida iap puxim. Xipan warara'acat kuḡ pima, Deus pe wuyawēwēap ekawēn taḡ wuyju jekukum. ⁹ Imēn Deus wuyawēwēm:

— Warara'acat tayxi eju epeyepo ḡu juy — i. — Warara'acat epeyaoka ḡu juy — i. — Warara'acat pubut

epetujupa'um ġu juy — i. — Eyetabikukum ġu juy warara'acat pubut kay — i.

Kanomūm tak imēn wuyawēwēm:

— Xipan cuy eyxeat epejukuk apēn xipan eyju jewekuġ iap puxim — i. Kanomūm eyawēwēap taġ eyeku buje, koap eyawēwēap taġ tak epeku. ¹⁰ Ikukpin wuyxeat kuġ pima, ikērēm ġu ixē ajukuk. Imēnpuye ikukpin wuyxeat kuġ pima, soat ekawēn taġ wuyju jekukum—Deus ekawēn taġ—wuyawēwēap ekawēn taġ.

¹¹ Waram Jesus ajēmap kabia wūy ma osunuy wuyetabun puje. Ġasū bit wūy ġu o'e. Ġaxīn ma wuydaxijojoap kabia jajēm. Imēnpuye xetxiat puxim ġu juy ajop. Wuyawēwēap ekawēn taġ cuy ajeku. ¹² Wuykukukat ajēmap kabia kabiam wuyju bimān co'i. Kabiok ajēm pasuġ pimān co'i. Kuy kabia ijasūn, ġaxīn ma ixē jajēm puye. Imēnpuye acepere juy ikērēat mujurūġap! Ikērēat mujurūġrūġ'ukayū kabiok taġ jekuku'ukayū buxim. Ġa'a ajeku Deus bikuyap taġ acā! Sorara icaat kuġ jekukum jaokaap puxim. Cristo a'ōbacaap kuġ cuy ajeku waram wuywebe ikērēat kukap puxim. ¹³ Cūġ ma juy ajeku wuysūsūnap puxim. Cūġ ma juy ajeku kabiam soat etabutpe jekukum iat puxim. Wuybaboroġ ġu juy ajeku. Wuyka'okērēm ġu juy ajeku. Warara'acat tayxi kaykay ġu juy ajeku, warara'acat itop kaykay ġu dak. Wuysūsūġap ġu juy ajeku. Warara'acat a'ōdawutwun ġu juy ajeku. Wuyetabtkarey ġu juy ajop. ¹⁴ Wuyaġuy daġ jekukum pima, ikērēat mujurūġrūġ wuyju. Eyaġuy daġ ġu juy epeku! Wuykukukat ja'ōbacaap ūmūm wuywebe sorarayū kukat jesorarayū be icaat ūmap co'i itakomaat yaokaap puxim.

— A'ōbacaap cuy eġūm ocewebe — i juy epe'e Jesus Cristo be.

14

¹ Eyukpicegēm ġu juy epesop “Apën ġu xe'e kuka cūg Deus xe?” i'e'e'ukayū kay—itabucayū kay. Jewa'ōxixiğ ġu juy epesop ceweju ip yağuyumuwarurun am. ² Pūğpūğ itabucayū'in e'em:

— Cūg ma wuywebe deusbaroyū wap iënmōg'ibitën o am — i.

Imënpuye soat ën o'om ip. Warara'acayū bit e'em:

— Cūg ġu wuywebe ibiat ën o am — i.

Imënpuye iën o'om ġu ip—kadai o'om acā ip. ³ Iën o'o'ukat — Etaybit'üm cīcā — i je'e ġu kadai o'o'ukat pe. Kadai o'o'ukat tak: — Cedağ ġu ën jekukum iën o'o'uk puye — i je'e ġu iën o'o'ukat pe, Deus ixë kay buye. ⁴ Cūg ġu wuywebe “Cedağ ġu ën jekukum” i'e am warara'acat a'ōkayat pe. Deus a'ōkayat ixë. Cūg pima, Deus acā je'e cebe “Cūg ma ën jekukum” i. Cūg'üm pima dak, “Cūg ġu ën jekukum” i je'e cebe. Wuykukukat ja'ōbacaap jeğüm cebe cūg ma jeku am. Imënpuye cūg ma jeku.

⁵ Pūğpūğ xe ma pūğpūğ kabia kabia'ipi. Warara'acayū xe bit ka'ümğü kabia'ipiat. Soat kabia ma ipi ġu. Jewejojoi ma soat kabia ma cexe ip. ⁶ Pūğpūğayū xe pūğpūğ kabia kabia'ipiat wuykukukat a'ōmubuyxin ojuy ip. Iën o'o'ukat tak soat ën o'om wuykukukat a'ōmubuyxin ojuy. Jekōn pima:

— Bay, ën xipan ocekuğ. Iën ümüm ocexatën — i'e'em Deus pe.

Iën om ibu'uat tak iën o'om ġu wuykukukat a'ōmubuyxin ojuy. Jekōn pima:

— Bay, ën xipan ocekuğ. Soat em kadai ümüm ocewebe ocexan — i'e'em Deus pe.

⁷ Deus wuyekukuap cocom wuyetabëğ pima, wuye'ü buje dak, wuyju Cristo a'ō kayayū buye. ⁸ Wuyetabëğ pima wuykukukat bikuyap tağ wuyju jekukum. Wuye'ü buje dak cexe acesop—wuykukukat xe. Imëneju

wuykukukat a'ōkayayū wuyju wuyetabēḡ pima, wuye'ū buje dak. ⁹ Imēneju Cristo oe'ū. Waram ḡuto o'jetait je'ūap tomukadi. Waram o'jetait soat itabucayū kukukan—itabēḡayū kukukan, ce'ū'ūayū kukukan tak. ¹⁰ Pām eyju? Apēnpuye dak eyju eykitpitpiyū muymuy? cūḡ ḡu eywebe imuymuy am. ḡuyjom soat wuyju acejebapuk Deus wap. Ixe apēn ijodi bima juk adi ajekuku iaptei ideida wuywebe. Xipacat je'ḡūm xipacayū be xipacat mujurūḡrūḡapteim. Kūyjobit'ūmayū bit ḡuju ipiat'ajojoap pe kūyjobit'ūmapteim. Imēnpuye cūḡ ḡu eywebe dak “Ikērēat kuḡ eyju Deus xe” i'e am eykitpitpiyū be. ¹¹ Imēn e'em Deus ekawēn tup:

“Soat ipi watwat jēḡ'aecōḡcōḡ owap kūyjobit wa'ō kay am, soat em wetait puye,” i'e'em Deus, i. “Soat ip ‘Ēn acā Deusat,’ i je'e owebe,” i'e'em, i.

¹² Imēneju soat wuyju apēn ijodi bima juk adi ajekuku iap aḡuwēn Deus pe.

¹³ Imēnpuye wuykitpitpiyū muymuyap cuy acepere. Cūḡ ma juy ajeku wuykitpitpiyū etabutpe ixeyū be “Teku cedaḡ'ūma jekukum” i'eap puxim. Cedaḡ'ūm ixeyū xe bima juy ayaḡuymuwarurun ḡu. Āḡ ip jeedop.

¹⁴ Wuykukukat Jesus eju mūḡ'i ōn jekukum. Imēnpuye wetaybit soat i'opi ḡu owebe iam. Warara'acat pe bit “Ibo i'opi owebe” i'e buje, i'opi ma o'e cebe. Ixe be i'o buje, cedaḡ ḡu jekukum, cedaḡ ḡu cexe buye. ¹⁵ Eykitpitpiyū juy epeḡuḡuycūḡ ḡu soat o'o am. Soat o'oap tomuju eykitpitpiyū muḡuycūḡ pima, ikukpin ḡu ip eyxe. Cristo oe'ū eykitpitpiyū beam. Epeḡubu'un ḡu juy ip Jesus kay am soat o'oam. Ibu'u ip pima, soat em Deus wi wūy ma jeedop ip, ixeyū etabutpe ikukpin ḡu ip epejukuk puye.

¹⁶ Imēnpuye eykitpitpiyū xe xipat'ūm pima:

— Eyetaybit ḡu eyju bit — i'ūmḡu juy epe'e cebe ip. — Xipat ma iēn o am ocewebe bit — i'ūmḡu juy epe'e cebe

ip.

Ikukpin ġu ip ikuġ pima ip jeymuymuy.

— “Soat ěn xipat i'o am,” i te'e ma teyũku e'em — i je'e ip.

¹⁷ Deus ma wuykukukat. Ixe ebekitkiyũm acesop wuyxat o'omap tomuju ġu, wuyxati kũnkũnap tomuju ġu ma dak. Cũġ ma wuyju jekukum pima bit, ixe ebekitkiyũm acesop, kaba'ũm warara'acat kuġ pima dak, wuycokcoġ jekukum pima dak. Deus biõġbuk wuymucokcokcoġat. ¹⁸ Imẽn Cristo a'õ daġ jekukum pima, Deus mucokcokcoġ acesop. Ijodiatat tak e'em: — Teyũku cũġ ma jekukum — i.

¹⁹ Imẽnēju xipan cuy acewewekuk wuywewēju kaba'ũm wuydop am. Jewewa'õmucanucan cuy ajop biġ ma wuyetabut am Jesus kay. ²⁰ Deus kuy juk eykitpitpiyũ mutabun Jesus kay. Epeġubu'un ġu juy ip soat ěn o'oam. Soat i'opi ġu wuywebe. Inaka wuykitpit pe ikẽrẽat mujurũġat puje, wuyju dak ikẽrẽat mujurũġrũġ soat o'om pima. ²¹ Wuykitpit pe ikẽrẽat aġujurũġat ġu juy! Wuyxe ma xipat soat ěn o'oap, uva'abidi kũnkõġap tak. Wuykitpit xe cedaġ'ũm pima bit asuẽn'o ġu, atikõn ġu dak. ²² Soat o'oap eyxe xipat pima:

— Soat i'opi ġu ocewebe — i juy epe'e warara'acayũ be ġu—Deus pe acã.

Cũġ ma juy ajeku wuyaġuy daġ. Apẽn xipat wuyxe iap taġ wuyju jekukum pima, wuycokcok ace'e. ²³ Itabutbũt xipat ġu xe'e owebe ibiat o am iap kay bima bit, iġuycũġ je'e i'o buje.

— Ikẽrẽat ġu xe'e o'gujurũġ? — i je'e jewebe ma. — Deus xe'e ipiat supi'ajoat owebe? — i je'e jewebe ma. Itabutbũt pima o'jo'o. Imẽnpuye xipat ġu tũybe osunuy cexe. Iboap xipat Deus xe iap kay wuyetabut'ũm pima, wuyju dak ikẽrẽat mujurũġrũġ, iboap mujurũġ puje.

15

¹ Pũḡpũḡ wuy'in e'em: — Ocetaybit cedaḡ ma jeku am Deus xe iam — i. Wuyukpiceḡẽm ḡu juy ajop “Apẽn ḡu xe'e kuka cedaḡ ajeku Deus xe?” i'e'e'ukayũ kay. Itaybitbũcayũ buywatwan cuy ajop. Jewekay acã ḡu juy ajop ḡebum. ² Wuykitpitpiyũ kay dak cuy ajop ḡebum. Wuykitpitpiyũ kay ḡebum cuy ajop xipan ip ikuk am, Jesus kay itabut cĩcã ip jedop am tak. ³ Cristo dak jewekay ḡu ḡebum osunuy—warara'acayũ kay acã. Cristo juk o'e Deus pe:

— Ikẽrẽm ip cuk adi okuk apẽn ip ikẽrẽm ekuk iap co'i — i.

Imẽn Cristo o'e Deus pe kuyje. ⁴ Kuyjeayũ Deus ekawẽntup o'tupmubararak wuymutaybit am—soatup. Ibiatup kawẽn wuymutaybitbin wuyetaxi'ũmap puxim ipiat kay. Wuya'õmucanucan tak ibiatup ekawẽn. Ibiatup ekawẽn kay wuyetabut pima, Deus xe acesop iap acejowiwi jĩjã. ⁵ Deus ma wuybuywatwan wuyetaxi am ipiat'ajo am. Wuya'õmucanucan tak. Ixe eju õn kawẽnwẽn eywebeam.

— Bay, Roma ka watwat a'õmucanucan cuy eḡuy — i õn e'em cebe. — Esubuywan cuy ip ixeyũ be warara'acat kay ḡebum am Jesus Cristo warara'acat kay ḡebum osunuy iap co'i — i õn e'em cebe.

⁶ Imẽn õn kawẽnwẽn eywebeam Deus eju, pũḡ taḡ ma eyeku am. Ceweju õn kawẽnwẽn “Ka'ũmḡu ejo'iat xipacat” i'e am Deus pe—wuykukukat ebay be—Jesus Cristo ebay be.

⁷ Imẽneju xipan cuy epeyewekuk apẽn Cristo xipan eykuk iap co'i. Xipan eyju jewekuḡ pima: — Deus xipat cĩcã aco'i, cebekitkiyũ xipan jewekuḡ puye — i je'e eyjojoayũ.

⁸ Imẽn Cristo oajẽm ijodi. Judeuyũ daxijojo'ukan o'e. Deus soat em ja'õ daḡ e'em iam ixeyũ mutaybit am oajẽm.

Oajēm ijodi apēn Deus o'e kuyjeayū be iap taḡ—Judeuyū dobuyū'ūm'ūm pe iap taḡ. ⁹ Judeuyū daxijojo'ukan o'e, Judeu'ūmayū be “Ēn xipan cīcā ocekuḡ, oce kay etabotaid-abotbot puye” i'e am Deus pe. Imēn e'em Deus ekawēn tup—Davi emudupmubararaktup:

Imēneju “Soat podi ma ēn xipāt cīcā,” i oce Deus pe Judeu'ūmayū a'ōpiju, i. Jebibododon oce ēn xipāt cīcā i'e'em ewebe ya'ōpiju ip, i.

¹⁰ Wara'atup tak imēn e'em—Moisés emudupmubararaktup:

Judeuyū ḡu eyju, i. Inaka eycokcoḡ cuy epesop soat Deus emunaēyū eju, i.

Imēn e'em iḡodup. ¹¹ Wara'atup tak imēn e'em—Davi emudupmubararaktup:

— “Ēn acā a'ōbacaat,” i juy epe'e Deus pe — i ōn e'em Judeu'ūmayū be, i. — Soat eyju “Ēn soat podi ma xipan ocekuḡ,” i juy epe'e cebe — i ōn e'em soat taḡacat pe, i.

¹² Wara'atup tak imēn e'em—Isaías emudupmubararaktup:

Bekicat je'kap—Jessé naxeḡebit, i. Ixe bekicat Judeu'ūmayū kukukan je'e, i. Judeu'ūmayū dak ixē jowiwi jedaxijo am, i.

Imēn Isaías o'tupmubararaktup—Jessé naxeḡebit ekawēntup.

¹³ Imēn Deus soat em jexe wuyetait acesop iap wiwian wuywebe. Ixe eju ōn kawēnwēn eywebeam:

— Bay, Roma ka watwat itabut ekay — i ōn e'em cebe. — Imucokcokcoḡ cuy ip eḡuy — i ōn e'em cebe. — Yaḡuymubabibin cuy ip eḡuy — i ōn e'em cebe.

Imēn ōn kawēnwēn Deus eju eywebe biḡ ma iboap wiwian jebiōḡbuk a'ōbacaan—Xipacat piōḡbuk a'ōbacaan.

¹⁴ Okitpitpiyū, ōn ma wetaybit eyjum. Soat em eyju xipan warara'acat kuḡ. Soan eyetaybit. Eyetaybit tak Jesus

Cristo ekawēn. Jewawēwē but eyeweweju. ¹⁵ Inaka ijidup pe osūsūn ġu wa'ōbapuġ eyawē ām eyaġuyba'ūmap puxim icēmat ekawēn kay. Osūsūn ġu Deus a'ōbiat ōn puye. ¹⁶ Ixe Deus cuk onaē Jesus Cristo ekawēn muwēn ām Judeu'ūmayū be. Paī buxim Deus ekawēn muwēnuwēn ōn cebe ip—kawēn idipat muwēnuwēn. “Ēn soat podi ma a'ōbuyxi” i ixeyū e buje, Deus icokcok e'em. Xipacayūm ip je'e Deus xe, Ibiōġbuk xipacat ixeyū muisun puje. ¹⁷ Imēn kapikpiġ ōn Deus peam Jesus Cristo eju mūġ'i ōn jekukum puye. Imēnpuye:

— Ocokcok wekapikap kuġ — i ōn e'em Deus pe.

¹⁸ Cristo ma wa'ōmucanucan osunuy owebe Judeu'ūmayū mutabun am jekay. Cūġ ma juk adi ocekawēnuwēn ceweju ip. Cūġ ma juk adi ojekukuku cetabutpe ip. Imēnpuye itabut ip o'e Jesus kay. Deus a'ō kay ip o'jekūyjobin, Cristo bikuyap taġ ōn jekukum puye. Obisūsūn ġu “Obuye adeayū itabut o'e” i'e am eywebe. ¹⁹ Deus biōġbuk cuk adi ja'ōbacaap o'jomōġmōġ owebe. Imēnpuye wuywebe i'e ba'oreat oġubapukpuk Judeu'ūmayū be. Itabēġbēġ o'e ip Deus a'ōbacaap cocom. Imēnpuye soat ka daġ cuk adi ojekukuku.

— Cristo kay eyetabun puje, Deus jeydaxijo — i'e'em cuk adi ojekukuku. Koap Jerusalēm ka watwat oġukūyjojo. Ibo ka bewi juk oġēm. Soat kaka daġ cuk adi ojekukuku adeayū mukūyjojom, kawēn idipat muwēnuwēn. Wūyat eipi be oajēm ġebuje—Ilíria eipi be. ²⁰ Kawēn idipat muwēn ojuy oġuy Jesus Cristo awēġ tobuxikayū be ġu—yawēġ tobuxik'ūmayū be acā, itaybit'ūm ip puye. ²¹ Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Yawēġ tobuxik'ūmayū yawēġtobuxik, i. Yawēġpa'arēm ġu je'e cexe ip, i.

Imēnpuye ibo dup ekawēn taġ ōn kawēn idipat muwēnuwēn yawēġtobuxik'ūmayū be acā.

²² Eyjo am omuju'ũm'ũm osunuy soat em ma'ģu oju pin, yawēģtobuxik'ũmayũ be òn kawēn idipat muwēnuwēn puye. ²³ Ade koato eyjo pin cuk adi oģuy. Imēnpit ģasũ acā ijop kaka daģ kawēn idipat muwēģap oģu'ũm. ²⁴ Imēnpuye ģaxĩn ma aco'i oju eyjom. Espanha eipi kay cum pima eyjo pin oce. Eyxe dakibun onuy buje, obuywan cuy epe'e Espanha eipi kay oju am. ²⁵⁻²⁶ Ģasũ bit òn cum Jerusalém ka kay. Judeu'ũmayũ jedinheiro mu'awero ojuy ip osodop—Macedônia eipi beayũ—Grécia eipi beayũ dak. Iboap edinheiro ũm ojuy ip Jerusalém ka beayũ be—Judeuyũ be—itabucayũ be—tadaybotbocayũ be. Imēneju iboap edinheiro dujowan òn iũm ãm cebe ip. ²⁷ Ixeyũ Macedônia eipi beayũ Judeuyũ ģu—Grécia eipi beayũ dak. Imēnpit itabut ip o'e Jesus kay, Judeuyũ kawēn idipat o'ģuwēn cebe ip puye—Jerusalém ka beayũ. Imēnpuye ip jedinheiro ũm ojuy cebe ip. Xipat imēn Judeu'ũmayũ be Judeuyũ buywat am—jekitpitpiyũ buywat am—tadaybotbocayũ buywat am. ²⁸ Imēneju ibiat dinheiro oģũm cebe ip. Soat o'ģuxipan'iat oģũm cebe ip. Iũm puje Espanha eipi kay oju. Espanha eipi kay cucum pima eyjom oju. ²⁹ Eyxe wajēm puje, apēn Cristo xipan okuģ iap oģuwēn eywebe. Soat podi ma Cristo xipan okuģ iap oģuwēn ey mucokcok am.

³⁰ Okitpitpiyũ, eyju dak eyetabut wuykukukat Jesus Cristo kay. Eyju xipan jewewekuģ Deus biōģbuk a'ō kay kūyjobit puye. Imēnpuye epeyekawēn cuy Deus eju owebeam. Owebeam Deus eju eyekawēnap ojuyjuy jĩjã òn.

³¹ — Paulo kay juy aģ eģuy Judéia eipi watwat pe yaokaap puxim—itabut'ũmayũ be yaokaap puxim — i juy epe'e Deus pe. — Jerusalém ka watwat cuy eģubikuy—itabucayũ juy eģubikuy Paulo xewi ibo edinheiro bu am — i juy epe'e Deus pe.

³² Imēn cuy epeyekawēn owebeam Deus eju. Imēn

kawēnwēn pima, ocokcok cīcā oajēm eykay. Deus ibikuy bima ocokcok cīcā oajēm eykay. Eyju dak omucokcokcoğ epesop. ³³ Okitpitpiyū, Deus wuyağuy mubabibin'ukat.

— Roma ka watwat kay juy ağ eğuy — i òn e'em cebe. Imēn ma ağ jeenuy eykay.

16

¹ Wuyixǐg Febe oğuju eykay. Ixe Febe Jesus kay itabucayū buywatwat'ukat—Cencrēia ka watwat buywatwat'ukat. ² Imēnpuye ixey juy epeğūōm eyduk'a be tūy ām. Wuykukukat kay itabucayū juy ağuōm wuyduk'a be pūğ kay ma wuyetabut puye. Ixe Febe juk adi adeayū buywatwat'uk osunuy. Òn tak cuk adi xeku obuywatwat'uk osunuy. Imēnpuye eywebe ibuywan put pima, eyju dak cuy epesubuywan!

³ “Kato” i juy epe'e Priscila be, Áquila be dak. Ixeyū juk adi o'jekapikpik oweju Jesus Cristo beam. ⁴ Oe'ū pin ip Áquilyū we'ūap puxim.

— Xipat cīcā eyju — i òn e'em cebe ip.

Imēn tak e'em soat Judeu'ūmayū—Jesus kay itabucayū. ⁵ “Kato,” i juy epe'e Áquilyū duk'a be je'aweroro'ukayū be dak—Jesus kay itabucayū be.

Obure Epēneto be dak, “Kato,” i juy epe'e. Koap ixey oitabun Jesus kay Ásia eipi watwat'in. ⁶ Maria be dak, “Kato,” i juy epe'e. Ixe juk adi o'jekapikpik cīcā eywebeam. ⁷ Obadipyū be dak, “Kato,” i juy epe'e—Andrōnico be, Júnias pe dak. Daomūnmūnap'a be osodop ip oweju. Doze beayū Jesus emumujuyū itaybit cīcā ixeyūm xepxepayūm. Ixeyū oitabun Cristo kay wetabut awap.

⁸ Ampliato be dak, “Kato,” i juy epe'e. Ixe obure ikukpin cīcā oxey wuykukukat kay ixey dak itabut puye. ⁹ Urbano be dak, “Kato,” i juy epe'e. Ixe dak ocweju juk adi Cristo muwēnuwēn oeku. Estáquis pe dak, “Kato,” i juy

epe'e. Ixe obure ikukpin cĩcã oxe. ¹⁰ Apeles pe dak, “Kato,” i juy epe'e. Cristo kay jetabucap kuğ jekukum ixe soat etabutpe. Aristóbolo badipyũ be dak, “Kato,” i juy epe'e—soat pe. ¹¹ Obadip Herodião be dak, “Kato,” i. Soat wuykukukat kay itabucayũ be dak, “Kato,” i juy epe'e—Narcisco badipyũ be.

¹² Wuyixĩt Trifena be dak, “Kato,” i juy epe'e, wuyixĩt Trifosa be dak. Kapikpiğ cĩcã ip wuykukukat peam. Wuyixĩt Perside be dak, “Kato,” i. Wuyxe ixe ikukpin cĩcã. Ixe juk adi o'jekapikpik cĩcã wuykukukat peam. ¹³ Rufo be dak, “Kato,” i. Ixe dak kapikpiğ cĩcã wuykukukat peam. Ixe xi be dak, “Kato,” i juy epe'e. Ixe juk adi xipan okuk je'it kukap co'i. ¹⁴ Asíncrito be dak, “Kato,” i, Flegonte be dak, Hermes pe dak, Pátrobas pe dak, Hermas pe dak, ixeyũ xeyũ be dak—wuykitpitpiyũ be. ¹⁵ “Kato,” i juy epe'e Filólogo be dak, Júlia be dak, Nereu be dak, ixe ixĩt pe dak, Olimpás pe dak, ixeyũ xeyũ be dak—Deus ebekitkiyũ be.

¹⁶ Epeyewakobotbot cuy wuykukpin wuyeweweju iap mubapuk am soat pe. Soat Cristo ebekitkiyũ kato mujujum eywebe—soat ka watwat.

¹⁷ Okitpitpiyũ, jeyawẽ òn. Eyday'em'um cuy epesop cewejak'ũm jewewekayayũ kay—eymutaybitbinap muwarururun ojuyayũ kay—Cristo ekawẽn muwarururun ojuyayũ kay. Ixeyũ burem ġu juy epesop. ¹⁸ Wuykukukat Cristo mucokcokcoğ ġu ip jekukukum—jemucokcokcoğ acã. Idim cĩcã ip kawẽnwẽn. “Eyju xipacat cĩcã” i'e'em ip warara'acacat pe jekay am. Imẽn ip itaybit'ũm'ũmayũ muğyukukukum. ¹⁹ Soat kaka dağayũ kuy itaybit eyetabut cĩcã Jesus kay iam. Imẽnpuye ocokcok eykay. Obikuy jĩjã eyetaybit cĩcã ãm xipacacat mujurũğ ãm. Ikẽrẽrẽat mujurũğ ãm pit cuy òn eykay ġu. ²⁰ Deus ma Satanás a'òbacaap ġu'ũm

ğaxĩn ma ixē be waram wuymuğuykukuap puxim. Ixe Deus wuyağuy mubabibin'ukat. Wuykukukat Jesus Cristo xipan cuy jeykuk.

²¹ Wuykitpit Timóteo kato mujujum eywebe. Ixe kapikpiğ oweju. Wuykitpit Lúcio dak kato mujujum eywebe, Jasão dak, Sosípatro dak. Obadipyũ ip.

²²⁻²³ Gaio dak kato mujujum eywebe. Ixe duk'a be òn ġasũ. Ixe duk'a be Jesus kay itabucayũ je'awerorom. Erasto dak kato mujujum eywebe. Ixe Corinto ka kukat edinheiro muxipanpan'ukat. Wuykitpit Quarto kato mujujum eywebe.

Òn tak—Tércio òn. Òn tak kato mujujum eywebe, pũğ kay ma wuyetabut puye wuykukukat kay. Òn ijudup mubarararağ eywebeaptum Paulo a'òbi. ²⁴ Wuykukukat Jesus Cristo cuy xipan jeykuk—soat jukuk. Imẽn cuy jeykuk.

²⁵ — Ēn soat podi ma a'òbuyxi — i juy ace Deus pe. Ixe be wuya'òmubacan put wuybu'uap puxim Jesus kay. Jesus Cristo ekawẽn muwẽnuwẽn cuk adi oğuy—kawẽn idipat muwẽnuwẽn. Kuyje Deus iboap ekawẽn o'ğuwẽn ġu ipi watwat pe. Kawẽn iba'arẽn osunuy soat xe ipi watwat xe. Ibun iba'arẽn osunuy. ²⁶ Iba'arẽn ma juk adi iboap ekawẽn muwẽnuwẽn'uk ip osodop Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukayũ kuyjeayũ be. Ģasũ bit ibapuğ ma Deus a'òbiayũ iboap ekawẽn muwẽnuwẽn soat ka watwat pe. Ixe Deus soat em itait. Ibaapuğ ma o'ğuwẽnat adeayũ be itabut am Cristo kay, kũyjobit am tak ip ya'ò kay.

²⁷ — Soat podi ma edip — i juy acece soat em Deus pe. — Soat podi ma a'òbuyxi — i dak.

Imẽn cuy ace cebe itaybit soan puye; ixē Jesus Cristo o'ğudot wuykay buye dak. Imẽn cuy acece cebe. Ixe acã Deusat.

Deus ekawẽntup Kawẽn iisuat ekawẽn
New Testament in Mundurukú (BR:myu:Mundurukú)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mundurukú

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mundurukú [myu], Brazil

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mundurukú

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

